

III
M. 38427
h.

Na
lib
m
g

38427, III, M, h.

Zbirka prostih spisnih nalog

učencev krškega in litijskega okraja.

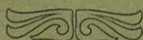
Uredil

Ivan Magerl,

strokovni učitelj na meščanski šoli v Krškem.

Izdalo in založilo „Pedagoško društvo v Krškem“.

Cena 1 K.

1909.

Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

38427

Zbirka prostih spisnih nalog

učencev krškega in litijskega okraja.

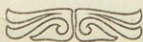
Uredil

Ivan Magerl,

strokovni učitelj na meščanski šoli v Krškem.

Izdalo in založilo „Pedagoško društvo v Krškem“.

Cena 1 K.

1909.

Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

030032617

Predgovor.

Da risanje v ljudski šoli v zadnjem času tako lepo napreduje, k temu so mnogo pripomogle razstave risarij učencev. Marsikdo je bil že prej čital o risanju po naravi itd., a je nevoljen odložil knjigo, ker je bil prepričan, da to ni za naše razmere. Večina je krenila na boljšo pot šele tedaj, ko je na šolskih razstavah videla, kake uspehe doseže po „novi“ metodi ta ali oni tovariš.

Slično je s spisjem. Tudi o tem predmetu se zdaj mnogo govori in piše. Pa koliko je še učiteljev, ki se ne morejo sprijazniti z novim postopanjem!

Zato je Pedagoško društvo v Krškem sklenilo, da izda zbirko spisnih nalog učencev krškega in litijskega okraja.

Ta zbirka naj bi torej pridobila za racijonalno postopanje v spisnem pouku še one učitelje, ki so doslej vztrajali pri stari metodi.

To pa ni edina naloga te knjige!

Na srednji stopnji moramo učence pripravljati tudi na proste naloge. Dobro je, če jim po pripravi porečemo: „Prebrati vam hočem spis nekega učenca v J.“. Opozarjati pa moramo učence, da hočemo, da izdelajo svoj spis samostojno, ker bi sicer zapisali to, kar so si zapomnili. Kadar vračamo naloge, naj kar največ učencev prebere svoj spis. Tako lahko dosežemo, da učenci kar tekmujejo med sabo, kdo bo originalneje izvršil svoj spis.

Meseca januarja m. l. je c. kr. okrajni šolski nadzornik g. Ljudevit Stiasny naznanil nekaterim šolskim vodstvom v krškem in litijskem okraju, da se pripravlja zbirka spisnih

nalog, ter priporočil učiteljstvu, da naj pošlje odboru Pedagoškega društva primernih spisnih nalog. Do konca preteklega šolskega leta je poslalo nad 30 učiteljev do 500 spisnih nalog. Ker Pedagoško društvo noče podati svojim članom zbirke vzornih spisov, so se posamezne naloge natisnile, kakor so jih bili spisali učenci. Pač pa so se popravile večje slovniške in pravopisne napake; slog je ostal torej neizpremenjen.

Pedagoško društvo v Krškem.

I.

Najlepši dan v počitnicah.

(Radeče, V. 6.) *)

Najlepši dan v počitnicah je bil, ko sem se peljal v Ljubljano. Neko nedeljo, spomniti se ne morem, katera je bila, sva šla z očetom ob 7. uri na Zidani most. Ob 8. uri je pridrdral vlak na Zidani most doli od Celja. Sedaj kupiva listek za tretji razred do Ljubljane. Med potjo vidiva Hrastnik, Tukaj kopljejo premog in delajo steklo. Nadalje vidiva Trbovlje. Tukaj kopljejo tudi premog. V Litiji delajo platno. Nadalje se peljeva mimo Kresnic in Laz. Čez nekaj časa se pripeljeva v Ljubljano. Ko stopiva iz vlaka, greva po Marije Terezije cesti v Št. Vid. Med potjo vidiva lepa polja. Čez eno uro prideva v gimnazijski konvikt sv. Stanislava. Po opraviu greva nazaj v Ljubljano. V Ljubljani vidiva več lepih spomenikov. Videla sva Vodnikov, Radeckega in Prešernov spomenik. Ob 7. uri se odpeljeva domov.

Šolske počitnice.

(Krško, V. 6.)

Preteklo šolsko leto smo končali 15. julija. Navdajala naš je deloma otožnost, deloma veselje, ko smo zapuščale priljubljene šolske prostore. Otožnost se nas je polastila, ko smo slovo jemale od učenk, ki ne bodo obiskovale več te šole, vesele pa smo bile, da imamo čas pred seboj, ko se bomo lahko odpočile od napornega učenja. Zato smo pa počitnice tudi dobro porabile. Ena ali druga je naredila

*) Pomeni: Radeče, petrazrednica, šesto šolsko leto.

izlete, vsak dan smo se hodile kopat v Savo. Kopanje je bilo v vročem avgustu velika dobrota. Preostajalo nam je pa še dovolj časa za ročna dela. Tako je čas počitnic kmalu potekel. Sedaj smo se že veselile šole, ker smo vedele, da se bomo v novem šolskem letu zopet mnogo lepega in koristnega učile.

Počitnice.

(Toplice, VI. 5.)

V najtopplejšem letnem času imamo počitnice. Vsak izmed nas se jih veseli. Posebno se jih veselimo tisti, ki smo domov prinesli dobra izpričevala. Starši so se nas veselili in mi sami smo bili srečni in veseli. Obljubili so nam že prej, če z dobrim uspehom dokončamo šolsko leto, da nam bodo priredili kako posebno veselje. Tako so tudi storili. Mene so vzeli s seboj na krasno Gorenjsko stran. Bili smo pri Mariji Pomagaj in na Bledu. Drugi pridni součenci so bili tudi v različnih lepih krajih. Doma smo pomagali staršem pri delu. Največ pa smo se radovali v prosti naravi. Čas je hitro potekel. Prišlo je zopet novo šolsko leto, kojega se vsi veselimo! Nabrali smo si svežih moči, da krepko vztrajamo pri učenju.

Trgatev.

(Veliki Podlog, II. 5.)

V četrtek smo šli obirat. S seboj smo imeli brente, škafe in nože. V vinogradu so zasejene trte v lepem redu. Šel sem od trte do trte in rezal grozdje. V brentah so ga oče nosili v hram. Tam so grozdje metali v kad in so ga stiskali, potem smo dobili mošt. Zvečer smo šli veselo domov, kjer nas je čakala večerja.

Trgatev.

(Št. Jernej, IV. 4.)

Že nekaj dni pred določenim časom so oče pripravljali sode za bližajočo se trgatev. Dne 28. septembra smo

odkorakali proti Drči. Med potjo smo srečali veliko drugih obračev. Najprvo smo obirali nezrelo grozdje in gnilo. Potem smo obrali še belo in črno grozdje. Nabrali smo 12 brent. Že prej so šli mati v vinograd, da so nabrali lepega grozdja za prijatelje in sorodnike. Po trgatvi smo se veselili domov.

Veseljje na paši.

(Šmarjeta, II. 5.)

Ko kmet pospravi poljske pridelke, se prične za mladino zopet novo veselje. Na pašo seženemo lepo pisano živino. Tam pojemo razne pesmi ter se igramo, n. pr. črni mož, glejmo v vodnjak, trden most i. t. d. A pri tem pa tudi pazimo na živino. Ko solnce začne zahajati, ženemo vsak svojo živino na vodo, potem pa domov.

Zjutraj na paši.

(Leskovec, V. 3.)

Zjutraj sem vstala in sem šla na pašo. Ko sem prišla, še ni bilo nikogar tam. Zakurila sem, ker je bilo mrzlo. Kmalu pride solnce izza gore ter me je grela. Videla sem martinčka, ki se je prišel na solnce gret. Pozneje so prišli tudi drugi pastirji za menoj. Sramovali so se, ker so tako dolgo spali. Ko je zvonilo sedem ura, smo gnali domov ter šli v šolo.

Zjutraj na paši.

(Leskovec, V. 3.)

Danes zjutraj so me oče zgodaj poklicali, da sem šel na pašo. Na paši me je zelo zeblo, da sem se tresel. Prignal sem jaz prvi. Zakurim ogenj, se grejem in jem potico. Kar zaslišim, ko neki zaspani pastir zakriči: „Kaj delaš?“ Jaz odgovorim: „Kurim in se grejem“. Kar pride k meni Janez in me prosi potice. Jaz mu je dam. Zahvali se mi in mi da pečenega krompirja, ki ga je spekel v ognju.

Vernih duš dan.

(Šmartno pri Litiji, IV. 5.)

Žalostno so doneli glasovi iz cerkvenih lin, oznanjali so Vernih duš dan. Ljudje so šli na pokopališče. Tam sem videla na tisoče lučic. Hodila sem od groba do groba in ogledavala cvetlice in vence. Na nekem grobu je bilo veliko vencev. Idem dalje. V samotnem kotu stoji grob. Tam je gorela le ena svečka. Ob njem je jokala uboga deklica. Majlo veselih obrazov je bilo videti. Tudi jaz sem bila žalostna. Molče smo odhajali vsak na svoj dom.

Na Vernih duš dan.

(Krško, V. 4.)

Na Vernih duš dan sem šla k sveti maši. Že prej sem okopala grob, kjer počiva ljubi bratec. Pri sveti maši sem molila in prosila Boga, naj reši brata, ako še trpi. Spletla sem venec in sem ga potem postavila na grob.

Kupila sem svečke in sem jih prižgala na grobu. V petek zvečer je zvonilo za verne duše.

V soboto sem šla k sveti maši. Na pokopališču sem videla veliko svečic, ki so gorele. Videla sem tudi kapelico, kjer počiva Martin Hočevar. V njej je bilo veliko vencev. Potem sem šla pa kmalu domov.

Vernih duš dan.

(Krško, V. 7.)

Mrzel veter vleče po planjavi. Listje na drevju je orumenelo in večinoma odpadlo. Mrklo solnce prodre goste megle pa se hitro skrije. Vsa narava umira in nas spominja smrti.

V tem meglenem času obhajamo praznik, ki je posvečen vernim dušam. Za marsikoga je to zelo žalosten praznik. Obhajamo ga zaraditega tudi z resno svečanostjo. Letos je bilo na dan Vseh svetih lepo vreme, zato smo

grobove na pokopališču lahko okrasili. Lučce so nemirno plapolale, ko je šel sprevod po pokopališču. Gospod župnik je blagoslovil grobove in pri nekaterih opravljal molitve. Potem so se ljudje razšli in le tupatam smo še ugledali kako ženico, ki je s svojimi solzami močila zemljo, pod katero spi drago bitje. Temna noč je legla na zemljo. Kakor se prikazujejo zvezdice na nebu, tako so se začele zopet prižigati lučce na grobeh. Kmalu je bilo vse pokopališče bleščeče od nebrojnih lučic. V cerkvi so se molile razne molitve, pevci pa so zapeli nekaj mrtvaških pesmic.

Spominjala sem se tudi jaz svojih dragih rajnklih, čeravno niso tu pokopani.

Kako je bilo letos o Vseh svetih?

(Radeče, V. 5.)

Na Vseh svetnikov dan sem se praznično oblekla ter sem šla k sveti maši. Prišedši od maše, sem brala dopoldne knjigo „Življenja trnjeva pot“. Potem sem kósila. Pomagala sem po kosilu materi pospravljati. Ob dveh sem šla k litanijam. Po službi božji sem doma južinala. Ko se je začelo mračiti, sem se odpravila na pokopališče. Nesla sem namreč na grob stare matere sveče. Na pokopališču sem ogledovala grobove. Nekateri so bili zelo lepo urejeni in s cveticami ozaljšani. Videla sem tudi mnogo različnih nagrobnih vencev. Začela se je delati tema. Ljudje so pričeli prižigati sveče in tudi jaz sem jih prižgala na našem grobu. Toda svečice so bile majhne, zato so kmalu dogorele. Ljudje so odhajali s pokopališča. Tudi jaz sem se odpravila domov.

Miklavžev večer.

(Šmartno pri Litiji, IV. 5.)

Zelo željno smo pričakovali Miklavža. Še pred tednom smo ugibali, kaj nam bode prinesel. Počasi so potekali dnevi in nam se je zdelo, da čakamo že celo leto. Toda tudi ta

večer je napočil. Že popoldan si ni upal nihče iz hiše. Ko se je storil mrak, smo se zbrali okrog peči. Ako smo le slišali kako stopinjo, smo pričakovali v strahu, kdaj da bodo zarožljale verige. Naposled zaslišimo vendar zvonček; vrata se odpro in noter stopi Miklavž z angeli. Zadaž smo pa zagledali parklja. Z velikim veseljem pozdravimo Miklavža. On začne izpraševati in mi mu lepo odgovarjamo. Ako kdo ni znal moliti, je poklical Miklavž rogatega parklja. Ta zveže takega in ga pelje v sneg. Nazadnje nas Miklavž vse obdari in gre drugam. Potem nastavimo vsak svoj krožnik na mizo in se odpravimo spat. Zgodaj zjutraj smo vsi na nogah ter ogledujemo prelepa darila.

Sv. Miklavž.

(Krško, V. 4.)

Vsako leto je 6. decembra god sv. Miklavža. Zelo veselo sem ga pričakovala. Ko se je zmračilo, je kmalu prišel Miklavž z dvema angeloma in s parkljem. Oblečen je bil v mašniški plašč, na glavi je imel škofovsko kapo, v roki pa palico. Jako krasna sta bila angela.

Preden je prišel Miklavž, so me otroci prosili, da naj jih naučim kakšno molitvico, in pokazala sem jim, kako bodo morali stati, ko pride Miklavž. Takoj po tem je prišel. Vsakemu je rekel, da naj moli molitvico. Ko so odmolili, je dal angel nekoliko sladkorja. Toda rekel jim je, da morajo biti drugo leto bolj pridni.

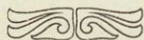
Potem so nastavili vsak svoj krožnik. Tudi jaz sem tako storila. Že navsezgodaj sem hitela gledat, kaj mi je prinesel Miklavž. Na mizi sem našla poln krožnik vsakovrstnih daril.

Sv. Miklavž.

(Krško, V. 6.)

Dne 6. decembra obhajamo god sv. Miklavža. Otroci se ga vesele, pa tudi boje. Na predvečer svojega godu hodi po hišah ter posluša molitve otrok.

Kako smo se ga sinoči prestrašili, ko je stopil v sobo z dolgo sivo brado in s sivo glavo! Ob njegovi strani je stal prelep angel s krono na glavi in košarico v roki. Za njim sta stala dva velika parkeljna z debelimi verigami in z dolgim rdečim jezikom. Ko je sv. Miklavž ukazal moliti, smo strahoma začeli. Manjši otroci so se samo prekrižali, večji smo morali moliti razne molitvice. Potem nas je obdaril s slaščicami. Obljubil nam je, da bo prinesel ponoči kaj več. Zjutraj smo z veseljem gledali polne krožnike, ki smo jih bili zvečer nastavili na okna.

II.

Pozimi.

(Toplice, VI. 4.)

Vsi smo se veselili zime. Neko noč je zapadel sneg. Vriskaje smo šli na grič ter se vozili na saneh. Vsak je hotel biti prvi v dolini. Marsikateri se je prevrnil in zarinil v sneg. To mu ni prav nič škodovalo. Kmalu je zopet pogumno sedel na saneh in se peljal dalje. Drugi so šli k potoku na led, kjer so se drsali, da je bilo veselje. Zima je otrokom zelo prijeten letni čas.

Zimski dan.

(Raka, III. 4.)

Zgodaj zjutraj me mati pokličejo, da moram v šolo. Hitro vstanem in se odpravim. Ko stopim iz sobe, mi zabrije mraz v obraz. Pod nogo mi škriplje trdi sneg, zebe me, da se mi ne ljubi čakati svoje tovarišice. Komaj čakam, da pridem v šolo.

A vse drugače je iz šole. Toplo solnce sije. Me deklice gremo mirno domov. Dečki vržejo torbe na tla in se kepajo. A kmalu neha ta igra, hitro pobero torbe in hite domov. Ko pridem domov, se preoblečem in grem materi pomagat.

Zimski dan.

(Raka, III. 4.)

Pozimi se solnce od daleč skriva. Ptiči so prišli k našim hišam iskat hrane. Oče pozimi pletejo pletenice in učijo otroke moliti. Mati in sestra predeta. Otroci se vozijo

na saneh in se drsajo. Gospodična učiteljica so nam rekli, da po mlakah in po travnikih se smemo drsati, po cestah pa ne. Ob zimskih večerih otrocičitajo lepe knjige. Ob miljših dneh si naredesneženega moža. Otroci se vesele zime, pa tudi veliki ljudje imajo zimo radi, ker počivajopri gorki peči. Živali nimajorade zime, ker jih zebe in ker nimajohrane.

Zimski dan.

(Krško, V. 6.)

V šoli smo. Pazno sledimo pouku. Kaj pa je, kar naše veselje na mah zmoti? Vse se oziramo proti oknu in slišijo se zamolkli klici: sneg, sneg! Res je, sneg pada v gostih kosmičih na zemljo ter se kopičividno na oknih. Sicer smo rade v šoli, a danes komaj čakamo, da zapoje šolski zvon in stopimo na prosto. To je veselje! Mrzel veter brijekrog hiš. Me pa grabimo sneg in mečemo velike kepe. Tam se dečki vozijo po saneh, drugi delajosneženega moža ali se drsajo po ledu.

A zimski dnevi so kratki, kmalu pokriva mrak sneženo zemljo, moramo v toplo sobo. Kako nam dišivečerja! Po večerjiposedamo krog gorke peči in poslušamopovesti, ki nam jih starejšipripovedujejo. Medtem se domislimo ubožcev, ki zmrzujejo pozimi. Spomnimo se tudi ptičic, ki ne najdejo potrebnehrane. Revežem in ptičicam hočem pomagati, kolikor morem.

Prvi sneg.

(Šmarjeta, II. 5.)

Kakor nam prinašajovsi letni časi mnogo veselja, takonam nudi tudi zima svoje veselje. Ko začne naletavativrvi sneg, otroci veselo gledajoozza gorke peči. Ko ga je žedosti zapadlo, gredo vun in se kepajo. Nato začnovality velike kepe. Potem pa delajosneženega moža. Ko ga narede, mu dajov roke bič in v usta pipo. Ko jih začnezbsti, gredo zopet v hišo na peč.

Na saneh.

(Dole pri Litiji, II. 5.)

Letos mi je naredil brat čisto nove sani. Nesel sem jih v listnico in čakal, da bode zapadel debel sneg. Dolgo ga ni bilo. Prišla je sreda. Sneg je začel padati. Prišel je četrtek. Sneg je bil tako debel, da sem vedel precej, da se bomo lahko vozili. Šli smo se vozit. Vozili smo se ves dopoldan. Zeblo nas ni prav nič, čeprav je brila mrzla burja. Ko je zazvonilo v vaškem zvoniku poldne, smo šli vsak proti svojemu domu. Marsikateri izmed nas je bil raztrgan in pobit.

Na saneh.

(Dole pri Litiji, II. 6.)

Sani sem imela spravljene v podstrešju. Komaj sem že čakala snega. V sredo zvečer je zapadel jako debel sneg. V četrtek pa smo se šli vozit. Bilo nas je vse polno. Šli smo na klanec in se začeli voziti. Nekateri so se vozili kar na deskah, ker niso imeli sank. Vozili smo se vse dopoldne. Zeblo nas ni nič. Ko je zazvonilo poldne, smo tekli vsak na svoj dom.

Na ledu.

(Krško, V. 4.)

V soboto popoldne sem se šel drsat. Ko sem prišel do kraja, kjer so bile drsalnice, so bili moji tovariši že tamkaj. Spustili smo se po drsalnicah, pa še ni nobeden padel. Ko smo bili vedno bolj drzni, takrat smo že začeli padati. To smo se smejali, ko je kdo padel, mi pa za njim. Jaz sem padel približno šestkrat. Potem smo šli vsak na svoj dom.

Na ledu.

(Krško, V. 4.)

Ko sem vstal nekega dne, sem šel vun in sem videl pred sosedovo hišo veliko drsalnico. Naredili so jo učenci,

i hodijo s hribov v šolo. Precej nas je bilo kakih pet na drsalnici. Drsali smo se, kar se je dalo. Tako je trajalo nekaj dni. Sosedov Cene jo je pa iz nevoščljivosti razsekal. A kmalu smo imeli drsalnico pred našo hišo. Tukaj pa ni imel sosedov Cene nič opraviti. To drsalnico smo tako izdrsali, da ni bila več za rabo. Imeli smo še mnogo drugih, a vseh ne bom imenoval. Nekega dne sem prišel domov ter sem se začel spravljati spat. Oče so zapazili, da so čevlji raztrgani. Moral sem iti brez večerje spat.

Ko smo klali.

(Tržišče, III. 5.)

Kakor vsako leto, smo tudi letos klali prašiča za božične praznike.

Prav zgodaj zjutraj so prišli k nam Reženov stric. S seboj so prinesli cekar, kaj je bilo v njem, nisem videl. Pod pazduho so imeli pripravo, s katero delajo klobase. Kako so prašiča klali, nisem videl, ker sem moral iti v šolo. Prosil sem očeta, da bi bil ostal doma, pa me niso pustili. Ko sem prišel domov, sta oče in brat sekljala na deski meso. Stric pa so delali klobase na veliki mizi. Vsi smo bili okrog njih, pa smo gledali, kako so lezle iz cevi. Tudi so nam obljubili, da naredo vsakemu eno, če bomo prav pridni.

Nazadnje so res dali vsakemu eno prav majhno, imela pa je repček. Takoj smo jih nesli materi, da so jih skuhali. Zelo so bile dobre. Meso so položili v čeber, pa so ga prav močno nasolili. Ko so vse delo dovršili, so po hiši lepo pomili, potem smo zopet jedli klobase črne in bele.

Kako sem delal jaslice?

(Dole pri Litiji, II. 5.)

Preden sem začel delati jaslice, sem si užagal trioglato desko. Ko sem imel desko, sem šel v gozd. Tam sem na-

bral zelenega mahu. Pri Novaku na Doléh sem kupil pastirčkov. Doma sem jih prilepil na debel popir. Zvečer sem jih pa izstrigel. Zada j sem jim prilepil lesene klinčke. Sredi hribčka sem postavil hlevček, v hlevček pa sem dal sv. Družino. Nad hlevček sem obesil angela in zvezdo. Ob strani pa sem postavil sv. Tri kralje. Zada j za hribček pa sem postavil mesto Betlehem. In jaslice so bile narejene.

Kako sem delala jaslice?

(Dole pri Litiji, II. 5)

Preden sem začela delati jaslice, so mi odžagali trioglato desko. Ko sem imela desko, sem šla v gozd in nabrala mahu. V prodajalni sem kupila pastirčkov in ovčic. Doma sem jih prilepila na debel papir in jih ostrigla s škarjami. Dobila sem klinčke in jih prelepila pastirčkom in ovčicam na zadnjo stran. To pa zato, da sem jih lahko zasadila v mah. V hlevček sem postavila sv. Družino. Na vrh hlevčka sem obesila angela in zvezdo. Spredaj sem postavila sv. Tri kralje, na vrhu pa mesto Betlehem.

Jaslice.

(Raka, III. 4.)

Zelo lepe so naše jaslice. Naredili so jih oče, jaz sem pa pomagala. Iz mahu so naredili goro. Pod goro je hlevček. Tja so postavili Marijo z Jezuščkom. Veliko pastirjev in živince je po gori. Nad hlevcem se sveti zvezda.

Moje jaslice.

(Tržišče, III. 5.)

Še nekaj dni in veseli božični prazniki bodo tu. Že sem nabral mahu za jaslice. Tudi trioglato desko imam že v kotu za mizo. Jutri bom začel staviti jaslice. V kotu napravim iz mahu hribček. Po hribčku rasto drevesa in se

paso ovce, krave in koze. Tudi ovčarskega psa sem postavil k pastirju, ki sedi pod košatim hrastom.

Sredi hriba stoji hlevček. Lep je. Dal sem zanj 36 h. V njem so Jezušček, Marija in sv. Jožef. Zada je vidimo oslička in volička. Nad hlevčkom je veliko angelov. Okolo pa so pastirji.

Nad jaslicami sveti zvezda. Ona naznanja prihod Treh kraljev. Pred jaslicami je 10 sveč, ki bodo gorele božično noč.

Božični večer.

(Št. Rupert, III. 5.)

Ko je odzvonilo Angelovo češčenje, so spravili naš oče vso družino skupaj in smo molili angelovo češčenje. Potem smo prižgali luč in začeli postavljati jaslice. Ko so bile jaslice narejene, smo jih vsi skupaj z radostjo in veseljem gledali. Molili smo še večerno molitev in rožni venec. Nato smo se veselili rojstva našega Gospoda. Oče so začeli praviti pravlјice in zgodbe iz Jezusovega življenja. Šli smo v cerkev k polnočni službi božji. Zvonovi so res tako milo doneli, kakor nikdar drugikrat. Orglje in cerkveni pevci so res čudovito lepo zapeli zahvalno pesem. Med sv. mašo smo lepo molili našega Jezuščka v jaslicah. Po sveti maši smo šli veseli domov.

Kako smo praznovali Sveti večer.

(Št. Janž, III. 6.)

Na Sveti večer obhajamo spomin rojstva Gospodovega. Napravili smo jaslice in ob njih prižgali lučce. Potem smo sedli v gorki sobi za mizo in smo si pripovedovali povesti in pravlјice. Ob desetih smo slišali zvon iz župne cerkve in smo se začeli pripravljati k polnočnici. Ko smo se lepo praznično oblekli, smo šli v cerkev. Tu je bilo vse okrašeno in vse razsvetljeno. S kora so donele lepe, vesele pesmi. Po sv. maši smo šli domov in smo veseli in zadovoljni legli k počitku.

Kaj sem delal na Sveti večer?

(Krško, V. 4.)

Ves dan pred Sv. večerom sem imel opraviti z raznimi pripravami za božično drevo. Veselil sem se Svetega večera, ko bom nažgal svečice na drevescu. Tudi jaslice sem napravil v kotu. Zvečer smo se zbrali v sobi, kjer je bilo okrašeno in razsvetljeno božično drevo. Bilo je večinoma moje, kar je bilo na njem. Zahvalil sem se staršem in sem šel spat.

Kaj sem delal na Sveti večer.

(Krško, V. 4.)

Božične praznike sem obhajala v Zagrebu. Na Sveti večer smo delali božično drevo. Ko je bilo božično drevo dodelano, smo prižgali svečice. Prišli so sosedje in smo skupno peli božične pesmi. Ko je bilo čas, iti k polnočnici, sem se oblekla v praznično obleko in sem šla z mamo k polnočnici. Ko smo prišli domov, je mama priredila čaj. Tako smo se zabavali do 3. ure zjutraj. Potem smo šli spat. Na božični dan smo vsi rano vstali in smo nažgali božično drevo. Ko je bilo enajst, sem šla k maši. Popoldne sem šla ob peti uri k litanijam. Tako je minil dan.

Sveti večer.

(Krško, V. 7.)

Nobenega večera se tako ne veselimo, kakor božičnega. Pa saj je ta večer res lep in prazničen. Zgodnji mrak krije zemljo in povsod zavladajo tih mir. Z jasnega neba blišče svetle zvezdice, mrzel veter piha po dolini.

V gorki sobi smo prižgali božično drevo in molili. Po molitvi smo sedli okolo mize. Starejši bratje in sestre so nam pripovedovali razne povesti. Mati so medtem kuhali večerjo. Po večerji smo pokadili s kadihom in pokropili z blagoslovljeno vodo vse prostore. Potem so nam mati narezali božičnega kruha. Dobili smo tudi lešnikov in

orehov. Igrali smo se razne igre in hitro nam je minil čas do polnoči, ko je bilo treba odhajati k polnočnicam. Kako veličastno so nas vabili zvonovi k sv. maši! Tako lepo nikoli ne pojo orglje, tako milo nikoli ni dóni pesem, kakor na sveti večer.

Na Novega leta dan.

(Št. Rupert, III. 4.)

Na Novega leta dan so prišli v Št. Rupert godci in so godli. Šli so od hiše do hiše. Najdalje so bili v gostilnah. Otroci so hodili za njimi. Vsi ljudje so se veselili godcev, ker so tako lepo godli. Posebno so jih bili veseli otroci. Zato so hodili za njimi. Po gostilnah so dobivali vina, po drugih hišah pa tudi po eno krono.

Pustni torek.

(Raka, III. 4.)

Na pustni torek so mati pripravljali boljše jedi, nego navadno. Ob 9. uri sem šel v šolo. Iz šole smo šli ob 11. uri, da bi nas ne podile maškore. Ko smo prišli domov, smo jedli meso in potice. Popoldne smo pekli cvrtje in krofe. Vse je bilo veselo. Maškore so skakale po trgu in podile otroke. Mati so skrbeli, da smo bili tudi mi veseli. Drugi dan so nosile šeme kurenta in so ga trosile s pepelom. Mi smo gledali in se jim smejali.

Svečan.

(Toplice, VI. 3.)

V svečanu ostaja solnce delj časa na nebu. Dnevi se vidno daljšajo. Zvončki, teloh in leska cveto. Če pa sije solnce prav toplo, vidimo celo kakega metulja ali čebelo frčati po zraku. Kmet začne z delom na sadnem vrtu. Svečan je najkrajši mesec v letu. V mestu in na kmetih uganjajo pustne burke. Letošnji svečan je bil zelo gorak in suh.

III.

Sušec.

(Toplice, VI. 3.)

Letos smo imeli v sušcu mokro in mrzlo vreme. Deževalo in snežilo je pogosto. Zadnji dnevi so bili pa prav gorki. Na praznik sv. Jožefa smo čutili potres. Prvi pomladanski dan smo zasadili sredi igrališča v spomin cesarjeve šestdesetletnice drevo. — Ta mesec smo prehodili tudi kilometer. Našli smo prve vijolice. Mati so pa obdelali vrt in posejali zelenjad.

Pomlad.

(Dole pri Litiji, II. 5.)

Prišla je pomlad. Dnevi so dolgi in topli, noči pa so kratke in hladne. Drevje zeleni. Cvetice cveto. Ptice se vračajo, delajo gnezda in lepo prepevajo. Kmet orje, vlačí in seje. Otroci se igrajo. Spomladi se vse veseli.

Pomlad.

(Toplice, VI. 5.)

Zaželjeni pomladni čas je zopet tu. Vse se prebuja in oživlja. Narava je zopet odeta z lepo zeleno odejo. Tudi solnce z novo močjo upira svoje blagodejne žarke na zemljo. Drevje zeleni. Cvetice cveto. Lastovice in druge ptice so se zopet vrnile v naše kraje. Zatorej odmeva iz gozdov in grmičev ljubko ptičje petje in žvrgolenje. Mladina pa se raduje in zabava na cvetočih vrtovih in travnikih. Vse, kar koli živi, se veseli pomladi.

Prvi pomladanski dan.

(Krško, V. 6.)

Pomlad je tu! Sicer nas sneženi vrhi daljnih gora še vedno spominjajo ostre zime, a tu v dolini sije solnce gorko in prijetno. Povsod se zbuja življenje. Ptičice, katerim smo pred kratkim še potresali pred hišo zrnja, so zletele v gozd. Golazen se je že zbudila iz zimskega spanja. Iz zemlje rije nešteta množica bilk, brstov in cvetja. Tudi po njivah in vrtih je vse živo. Za kmeta in vrtnarja se je pričel čas dela. Otroci nabirajo po trati vijolice, zvončke in druge pomladanske cvetice. Vsa narava je na novo oživljena, nad vsem pa se razpenja krasno sinje nebo.

Pomlad v gozdu.

(Št. Rupert, oddel. za oddaljene učence. *)

Lepega pomladanskega dne se odpravimo v gozd. Gremo mimo travnikov, hiš in polj. Naposled pridemo v krasni gozd. Tu nas pozdravljajo raznovrstne cvetice. Teloh je že rdeče pobarvan, ker je že star. Beli zvončki zvone. Po tleh se sveti modri jetrnik.

Drevesa imajo že popke. Po drevju pojo in skačejo ptički. Med drevesi se spreletavajo pisani metulji. Čist in svež pomladanski zrak vlada v gozdu. Na vsaki cvetici, na vsakem drevesu i. t. d. je hladna rosica. Po dolini se vzdiguje lahka meglica. Po drevju raste droben mah.

Nekaj časa se igramo v gozdu in naposled zapojemo veselo pesem: Spet se je blaga vrnila pomlad. Kmalu se odpravimo domu.

Naš kmetič v zgodnji pomladi.

(Tržišče, III. 5.)

Ko pridejo prvi oznanjevalci pomladi, se odpravlja kmet v vinograd. Tu pretaka vino in obrezuje trto. Mladina

*) Obiskujejo šolo le trikrat v tednu.

pobira odrezke, katere sežgo ali jih pa podkopljejo. Korenine starih trt sežge, da uniči trtno uš.

Komaj konča delo v vinogradu, že mora domov. Doma ga čaka polno dela. Razpeljava gnoj in orje. Začne se prva setev. Kmet snaži senožeti in travnike, da mu ne bodo krtine nagajale pri košnji. Ob potoku rasto vrbe. Od teh seka veje in jih beli za kole, ki jih bo rabil v vinogradu. Vrt okoli hiše ogradi z novim plotom ter seje solato. Na sadnem vrtu pa snaži drevje raznih mrčes.

Pri vsem delu ga navdaja upanje, da ne dela zastonj, da bode dobil v jeseni plačilo.

Kaj mi je povedala pomladanska sapica?

(Krško, V. 4.)

Včeraj sem se sprehajala po zeleni trati. Zašumela in zašepetala je pomladanska sapica. Povedala mi je, kako se ji je godilo po suhem in na morju. Bila sem na morju, mornar je prevažal blago. Zapihala sem in zasukala ladjico. Ker se mornar ni ustrašil, je šel mirno s svojo ladjico dalje. Zapihala sem še enkrat, pa tako močno, da se je ladjica skoraj potopila. Mornar je šel hitro s svojo ladjico k obrežju. Šla sem dalje črez visoke gore in strme pečine. V daljavi sem videla še vse polno snega. Pripihala sem bližje in raztopila sneg. In sedaj imate tu prav prijetno. To mi je povedala sapica in odvela dalje.

Kaj mi je povedala pomladanska sapica?

(Krško, V. 4.)

Ko sem šla oni dan na izprehod, mi je nasproti pripihljala pomladanska sapica. Prav prijetno se mi je zdelo. Povedala mi je, da je bila pred nedavnim časom pri morju. Tam je nagajala mornarju. Metala mu je klobuk z glave v morje. Večkrat ga je naglo prijel, ko ga pa nekoč ni mogel,

so pokrili klobuk hitro valovi. Jezil se je mornar, ker ni imel miru. Sapica se je pa tudi razjezila in začela metati čoln, kakor orehovo lupino po morju.

Povedala je tudi, da je v južnih krajih zahajala v krasne vrtove. Tam se je igrala z zlatimi sadovi. Napotila se je v severne kraje. Videla je mnogo snega in skoro jo je zeblo. Solnce je ogrevalo leđeno skorjo. Pomogla mu je še ona, da se je led stopil. Povedala je, da bo s pomočjo solnčnih žarkov zbudila pomladanske cvetice.

Na cvetno nedeljo.

(Sv. Križ pri Litiji, III. 5.)

Mati so mi povedali, da bom letos na cvetno nedeljo jaz nesel butaro v cerkev.

Tudi moj mlajši brat bi bil rad nesel in se je držal na jok, ko je zvedel, da bom jaz butaro nesel. Mati so ga potolažili in mu obljubili, da pride on drugo leto na vrsto. Takrat je pa še ležal sneg po tleh. Tudi še precej mrzlo je bilo, ker je burja pihala.

Drevje v gozdu je bilo golo, samo bukev je bila ovita z zelenim bršljanom, ko so naju poslali mama v gozd, nabirat za butaro. Dobila sva veliko, debelo bukev in jaz sem splezal na njo, ker je bila opletana z bršljanom. Z nožem sem rezal bršljan, nekaj sem ga pa tudi odtrgal z rokami in ga metal bratu. Toda kmalu bi se mi pripetila velika nesreča. Pod mojimi nogami se je odlomila veja in jaz sem zdrčal navzdol. Ako ne bi bil dosegel z rokami druge veje, bi bil padel naravnost na brata. Tako me je bilo strah, da sem precej splezal z drevesa. Potem sva narezala še leskovih šibic. Vse to sva veselo nesla domov.

Drugi dan je bila sobota pred cvetno nedeljo. Zvečer smo napravljali butaro. Vsa družina je pomagala. Mati so bili že nakupili rdečih, belih, zelenih in višnjevih trakov. Z rdečim so zvezali palice, zgornji del pa z zelenim, belim

in višnjevim. Naposled je bila butara narejena. Celo noč se mi je sanjalo, kako nesem butaro v cerkev.

Vstal sem zgodaj, se umil in praznično oblekel. Potem sem se odpravil proti farni cerkvi z butaro na rami. Veselo smo stopali po cesti, zlasti še, ker sem se pridružil drugim.

V farni cerkvi je bilo jako lepo. Tudi glavni oltar je bil okinčan z zelenjem. Po maši smo hiteli proti domu.

Drugo leto bode nesel butaro moj bratec. Jaz bom že nekoliko prevelik za to.

Veliki petek.

(Dole pri Litiji, II. 5.)

Veliki petek je spomin smrti Jezusove. Na Veliki petek ni sv. maše. Namesto zvonov ropoče raglja. Ljudje na Veliki petek prenehajo s poljskim delom in se pripravljajo na velikonočne praznike. Mati pečejo potice in kolač. Sestra pripravlja jajca, hren in meso. Jaz pa moram umivati stole in mize. V cerkvi narede božji grob. Vanj položijo križ. Okoli postavijo stražnike, da stražijo grob. Zraven postavijo mnogovrstnih cvetlic. Božji grob tudi lepo razsvetijo. Ljudje hodijo molit na grob Jezusov. Gospod župnik moli vsak večer rožni venec. Stari in mladi se vesele velikonočnih praznikov, ker imajo takrat vsi dosti jesti in piti. Otroci imajo veliko pirhov. Škoda, da je Velika noč samo enkrat v letu.

Veliki petek.

(Dole pri Litiji, II. 5.)

Na veliki petek praznujemo spomin žalostne smrti našega Izveličarja Jezusa Kristusa. Na veliki petek zvonovi ne zvonijo. Takrat ropoče samo raglja. To ragljanje nas spominja judov, ki so vpili: „Križaj ga! Križaj ga!“ V cerkvi naredijo božji grob. Noter denejo vse polno lučic, med lučice pa sv. Rešnje Telo. Na vsako stran božjega groba postavijo po enega rimskega vojščaka. Ljudje hodijo na

božji grob molit. Doma pa pospravljajo, snažijo in se pripravljajo na velikonočne praznike. Oče pobelijo hišo, sestra umije vse reči po hiši, mati pa peko potice in kolače. Kuhajo tudi meso in piruhe. Na Veliko soboto pa poneso vse to k blagoslovu. Na Veliko nedeljo gremo k maši in procesiji, potem pa domov. Doma dajo mati vsakemu svoj del. Zato pa se tako veselimo velikonočnih praznikov.

Zakaj se veselimo velikonočnih praznikov.

(Radeče, V. 5.)

Jaz se veselimo velikonočnih praznikov, ker mi bodo mati kupili novo obleko. Spekli bodo kolače, skuhalo jajca in jih pobarvali. Tudi zato se veselimo, ker pride sestrična in pojdem z njo v Hrastnik.

Zakaj se veselimo velikonočnih praznikov.

(Št. Janž, III. 5.)

Zopet je prišla vesela pomlad. Cvetice prekrasno cveto po zelenih travnikih. Solnce vedno bolj gorko sije. Tudi ptičke se vesele vračajo. Kmalu pride kukavica v zeleni gozd. Po vinogradih koplje vesela družina. Vse se veseli tople pomladi. Veselimo se pa tudi jaz, ker bom nesel prihodnjo nedeljo ozaljšano butaro. Drugo nedeljo pridejo še veselejši prazniki, teh praznikov bom še veliko bolj vesel, ker bom jedel okusne piruhe. Veliki teden ne bomo imeli šole, tisti čas bom lahko kaj pomagal doma. Hodili bomo molit h grobu. Ko bo pa končana sv. maša, bomo hitro stopali proti domu, ker nas doma čaka dober kolač. Ko se bom pa najedel, pojdem k sosеду pokazat, kakšne piruhe imamo.

Zakaj se veselimo velikonočnih praznikov.

(Radeče, V. 6.)

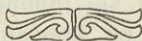
Zelo se veselimo velikonočnih praznikov, čeravno moram takrat pomagati materi pri vseh delih. Veliki teden je zelo

veliko opravila. Moramo vse očediti in pomiti. Mati spečejo Veliki petek potice in kolač. Na Veliko soboto pobarvajo mama pirhe. Potem nesemo vse k blagoslovu. Na Veliko nedeljo grem k vstajenju. Ko pridem domov, dobim kos potice, pomarančo in pirhe. Domov pride tudi moj brat. Ta dan je že vse zeleno. Na velikonočni ponedeljek grem v Žebnik k sv. maši. Pa kmalu minejo prazniki, brat gre zopet nazaj, šola se zopet prične in vse je zopet po stari navadi.

Kako sem preživel velikonočne počitnice.

(Radeče, V. 4.)

V torek popoldne smo nehali šolo. Ti dnevi so bili zelo dolgočasni, ker je deževalo. V sredo sem pomagal ro-zine zbirati in sem jih tudi jedel. Popoldne sem v cerkvi ropotal. V četrtek so mi mati spekli potico. V petek so mati jajca skuhali, jaz sem jih pa barval. V soboto so mati spekli mnogo potic, kolačev, potem sem nesel vse to k blagoslovu. V nedeljo sem šel k procesiji. Ko sem prišel iz cerkve, je bil že pripravljen blagoslov. Ti veseli dnevi so kmalu minili in prišli so šolski. Strogi učitelji so sklenili, da bo odslej ob pol osmih šola, zato moramo zgodaj vstajati.

IV.

Kres.

(Tržišče, III. 6.)

Na hribu sv. Jurija kurimo vsako leto kres. Do letos nisem prav vedel, kaj pomeni kres. Letos mi je znano.

Kakor vsako leto, tako bomo tudi letos nanosili pastirji od vseh strani mnogo suhljadi. Največji sklada to suhljad na kopico. Na vrh pa postavimo smreko.

Zvečer, ko začne v vseh cerkvah zvoniti, hite ljudje od vseh strani na hrib. Ko nas je veliko na hribu, zažgemo kres. Fantje ukajo, nekateri pa streljajo. Lansko leto smo učenci eno zapeli z gospodom učiteljem.

Okrog gori mnogo kresov. Kakor zvezde se kažejo po hribih. Najlepši se vidi s Kuma.

Ko kres pogori, hitimo domov, s seboj vzamemo kresnic, katere razstavimo po hiši in vtaknemo v streho.

Praznik sv. Rešnjega Telesa.

(Krško, V. 6.)

Približal se je praznik sv. Rešnjega Telesa, ki ga v Krškem po starem običaju praznujemo v nedeljo. V soboto popoldne sem nabirala cvetice in jih vezala v šopke. Možje so postavljali breze in smreke in naredili dolg drevored. Zvečer je igrala godba po mestu. Otroci in tudi drugi ljudje smo hiteli za njo. V nedeljo zgodaj zjutraj me je zopet zbudila godba iz spanja. Brž sem vstala, se oblekla v belo obleko in šla na šolsko dvorišče, kjer smo se šolski otroci zbirali v pare. Ob devetih je bila slovesna sv. maša. Po maši se je procesija začela pomikati. Pri župnišču je bil prvi

blagoslov. Hipoma se je stemnilo nebo in ulila se je ploha. Zbegani smo letali eni v cerkev, drugi domov. Dolgo sem se veselila tega dneva, sedaj sem bila pa žalostna.

O nevihti.

(Studenec, II. 5.)

Imeli smo veliko sušo. Vse je bilo poparjeno. Nastal pa je bil lep dan. Nebo je bilo čisto kot ribje oko. Popoldne pa se je prikazala na nebu mala megla, ki se je razširila v oblak. Nastal je vihar. Nebo se je prepreglo s hudournimi oblaki. Bliskalo se je in strašno grmelo. Debele kaplje so začele padati, za njimi pa se je vlila huda ploha. Po cesti so drli hudourni potoki. Čez nekaj časa pa je dež ponehal. Vihar se je polegel. Nebo se je zjasnilo. Vsa narava pa je bila prenovljena.

Nevihta.

(Krško, V. 4.)

Bil je lep dan. Že v šoli sem mislil, da se pojdem kopat. Takoj po šoli sem tudi šel. Kopal sem se že kake pol ure. Kar se prične oblačiti nebo. Veter je začel pihati. Bil je tako močan, da je pulil mlada drevesca iz zemlje. Obleko, ki sem jo imel v grmovju, mi je veter odnesel v Savo. Jaz sem skočil prestrašen po njo in sem jo tudi še o pravem času zgrabil. Nato je začelo hudo deževati, kakor bi iz škafa lilo. Vmes je padala precej debela toča. Škode takrat ni mnogo napravila, ker je šla med dežjem. Polagoma je utihnil veter, temni oblaki so se razpodili, prisijalo je ljubo solnčece ter objelo z zlatimi žarki od dežja napojeno in oživljeno naravo.

Nevihta.

(Krško, V. 4.)

Bilo je lepega poletnega dne. Solnce je pripekalo na zemljo in prah se je kadil po zraku. Vse je prosilo ljubega Boga za potrebni dež. Kmalu se je začelo tudi oblačiti in

debele kaplje so padale na žejno zemljo. Začelo se je bliskati, grom se je razlegal po naravi. Ploha se je vlila. Veter je polomil mnogo sadnega drevja. Zopet se je začelo jasnit. Ljudje so zahvalili Boga, da ni bilo večje nesreče. Vse je zopet oživel in uspevalo v naravi.

Nevihta.

(Krško, V. 6.)

Preteklo soboto je bila v naši okolici huda nevihta. Okolo treh popoldne je jelo bliskati in grmeti, da je bilo groza. Kmalu nato se je vlila ploha, vmes je priletela tudi toča. Čez pol ure se je nebo razvedrilo in solnce je obsevalo na novo oživljeno naravo.

Škode ni bilo velike; le tuintam je veter polomil kakšno vejo. Toča pa se je le malo poznala. Ljubi Bog nas je obvaroval večje nesreče.

Slovo ob sklepu šolskega leta.

(Krško, V. 7.)

Zopet smo končali šolsko leto. Druga leta smo se veselile počitnic. „Veseli počitek in srečno snidenje čez šest tednov“, smo si voščile druga drugi. Drugače je letos. Dopravile smo najvišji razred tukajšnje šole, zapustiti bo treba za vselej toliko ljubljene prostore. Koliko lepega in koristnega smo se tu naučile! Ločiti se bo treba od dragih učiteljic, ločiti od preljubih součenk. Odkar dobro misliti znamo, smo bile po več ur na dan skupaj. Veselje, skrb in žalost smo skupaj uživale. Sedaj se bomo razkropile na vse strani. Ene gredo v višje šole, ene ostanejo pri starših, iz prvega oddelka jih nekaj še ponavlja razred. Mogoče, da nas usoda še pozneje kdaj skupaj pripelje, a v taki tesni zvezi ne bomo nikdar več. Vse to nas navdaja z veliko otožnostjo. Zbogom dragi učitelji in učiteljice. S hvaležnostjo in ljubeznijo se Vas bomo spominjale vse svoje življenje. Srečne ostanite, ljube prijateljice! Zbogom vsi!

V.

Naš pes.

(Dole pri Litiji. II. 5.)

Naš pes je bele in črne barve. Ime mu je Murče. Vsi ga imamo radi. Igram se z njim vsak dan. On varuje našo hišo in ne pusti nobenega drugega psa blizu. Laja na vsakega človeka, ki gre mimo. Včasih leži v hišici, ki so mu jo naredili oče. Dobili smo ga pri Pipanu v Bistrici. Star je eno leto. Velik pa je zelo. Rad teče za zajci in za mačko. Ako ga pokličem, je takoj pri meni. Naš pes se ne potepa okolo, kakor imajo to navado drugi psi. Jesti mu dajemo žgance, krompir itd. Mene ima jako rad.

Pubi.

(Sv. Križ pri Litiji, III. 5.)

Naš gospod nadučitelj imajo psa. Ime mu je Pubi. Navado ima, da vedno laja. Žalega pa ne stori nikomur.

Pubi je dosti manjši od drugih psov. Dlako ima veliko. Ako bi ga ostrigli, bi bil tolik, kot kaka mačka. Ušesa mu stojijo pokoncu, da je podoben lisici. Mali učenci se ga bojé, mi pa, ki smo večji in ga poznamo, nimamo nobenega strahu pred njim.

Prav prijazen pes je. Nekdaj so bila v naš razred odprta vrata. Kar prikoraka Pubi s kosom kruha v gobcu. Najbrže ga je bil kje našel. Gospod nadučitelj so mu samo z roko pokazali proti vratom in Pubi jo je takoj odkuril. Večkrat ga vidimo, ko prinaša kosti. Renči in godrnja, ako bi mu hotel kdo kost vzeti. Če ga opazujemo, kam nese

kost, bomo videli, da koplje s prednjimi nogami prst in da potem zakoplje kost. Nekdaj sem šel pogledat na tisto mesto. Našel sem več kosti v prst zakopanih.

Kadar je vroče, Pubi moli jezik iz gobca. Najrajši se vleže kam v senco. Glavo položi na tla, noge dene od sebe in potem leži, kakor bi bil mrtev. Muhe ga jako jezijo. Z jezo hlastne po njih, toda malokdaj se mu posreči kako ujeti. Kadar leži v senci, je jako len, ne ljubi se mu niti lajati. Pubi je tudi dobre glave. Pokazati namreč zna, kako pijanec spi. Postavi se na zadnje noge, prednje položi na mizo in glavo dene med noge.

Ljudje ga imajo radi. Včasih ga vidijo, da sta skupaj z mačko in se igrata. On jo prime za ušesa in jo vlači po tleh.

Naš pes.

(Mokronog, V. 4.)

Doma imamo psička, ki ga kličemo „Pagatelj“. Majhen je in rjave barve. On je kaj živ in vedno skače ter se laska zdaj enemu, zdaj drugemu. Vsi ga imamo radi, najbolj seveda jaz. Vedno skače okolo mene in me spremlja, če grem v trg ali kam drugam. Kako zna lepo prositi! Postavi se na zadnji nogi in s prvima prosi, dokler dobi kost ali kaj drugega. Ne dal bi ga za noben denar, tako ga imam rad.

Sosedov pes.

(Leskovec, V. 3.)

Sosedov pes je velik in hud. Barve je črne, ima debelo glavo in dolga ušesa. Ima tudi kodrasto dlako in zavihan rep. Podnevi je privezan, ponoči pa teka prost okolo hiše. Večkrat ga vzame sosed s seboj v vinograd. Kadar se je sosed napil, da obleži na cesti, ga pes varuje toliko časa, da pride hlapec z vozom po gospodarja.

Mesarjev pes.

(Krško, V. 4.)

Naš mesar ima velikega, rjavega psa. Leži navadno pred mesnico. Ime mu je Koraš. Zelo mu gre v slast meso. Ima pa lepo navado, da se ne dotakne mesa, če se mu ga ne vrže. Poleti moli svoj dolgi jezik iz gobca, večkrat mu sede kaka nadležna muha na mrzli in mokri gobec. Takrat iztegne svoj jezik in hlastne po muhi. Če vidi, da gre njegov gospodar z doma, začne migati z repom in gre za gospodarjem. Zelo ima rad svojega gospodarja. Kadar leži pred mesnico, ga ne sme nihče dražiti, skočil bi k njemu, zahrnel in pokazal svoje ostre zobe.

Naš Pagat.

(Radeče, V. 6.)

Pagat je črn, majhen in komaj eno leto star pes. Naučila sem ga prositi in da mi dá taco. Nekoč mi je vzel kruh in ga nesel na sosedovo njivo, da ga zakoplje. Ko je bil nekoliko večji, sem ga naučila plesati, skakati čez palico in zapirati vrata. Kadar mu rečem: „Lezi!“, se vleže in leži tako dolgo, da mu ukažem, naj vstane. Nekega večera ga ni bilo domov. Šla sem ga iskat, pa ga nisem mogla najti. Bala sem se že, da ga ne bo več. Zjutraj je vesel priskakljal k meni. Odtedaj se ni šel nikoli več potepat.

Naš maček.

(Št. Rupert, odd. za oddaljene učence.)

Jaz imam mačka, ki so mi ga dali Brkov stric. Če grem kam v vas, pa gre precej za menoj. Če imam palico v roki, pa skoči name in palico grize. Ko pa gremo spat, pa pride k meni, se vleže k nogam in drnavha (prede). Barve je črne in bele. Star je sedem mesecev.

Pa eno piško imam, ki je stara osem mesecev. Dali so mi jo mati. Rada jajca nese. Barve je rjave in bele.

Moj maček.

(Št. Rupert, odd. za oddaljene učence.)

Dobil sem ga, ko sem šel iz šole. Tam na potu je čepel, ga je nekdo pustil. Bil je čisto majhen, pa je ostal pri nas. Dal sem mu mleka, zato je imel mene najrajši. Kadar sem kam šel, je šel vselej z menoj, ko je bil še majhen. Je lepo lisast, ima bele noge, bel vrat in vrhu hrbta je črn. Včasih ga kdo draži, pa gre kar k meni, pa sede. Če ga kdo še kaj podraži, pa kar taco stegne in uprasne. Potem pa beži, da ni tepen. Če je zunaj in hoče v hišo, pa praska na vrata, da mu jih odprem.

Moja mačka.

(Dole pri Litiji, II. 6.)

Imam pisano mačko. Kličem jo Liska. Dobili smo jo pri sosedu Povšetu. Tam je niso hoteli več imeti. Imeli so jih preveč in so nam dali lisko zastonj. Eno so dali tudi gospodu župniku v Dole. Tista je ravno taka, kakor moja Liska, samo da je bolj belkasta. Včasih pride k naši mački Božičev maček. Pa še kak drug maček tudi pride. In tepo se. Posebno radi se tepo ponoči, da ne morem spati. Vpijejo silno grdo. Moja mačka je stara nekaj čez eno leto. Ona lovi miši in podgane. Je pa najrajši mleko, kruh, krompir in ajdove žgance. Imam jo zelo rada in se dostikrat z njo igram.

Naše mlade mačice.

(Čatež, II. 5.)

Nad hlevom imamo seno. Nekega dne zaslišim mijavkanje. Pristavim lestvo ter grem iskat to žival. V kotu zagledam našo staro mačko s tremi malimi mačicami. Imela sem veselje nad živalcami. Vsak dan sem jih hodila gledat. Mački pa to ni bilo všeč. Zgrabila je po eno mače ter jih znosila drugam. Odslej sem dala mir mačicam, dokler jih ni sama mačka pripeljala v hišo.

Naše mlade mačice.

(Raka, III. 4.)

Mačica je kaj prijazna živalca. Mlade mačice se rade igrajo, če so pa sitne, pride stara mucka in jih natepe s tačico. Ko sem našla mlade mucke, sem jih šla gledat. Ko sem šla drugič, jih že ni bilo, ker jih je stara mucka odnesla. Bala se je, da bi jih vzela. Naše mucke so bele in sive. Mlade mačice tudi lovijo miši. Gre pred luknjico, kjer je videla miško, ki je stekla v luknjico. Zdaj pa čaka toliko časa, da pride miška iz luknjice, potem pa jo zgrabi za glavo in gre vesela z njo. Ko druga mačica zagleda, da ima ona miško, hitro steče za njo. Ona, ki ima miš, pa hitro teče naprej, ker se boji, da bi ji druga mačica vzela miško.

Moja ovčica.

(Št. Rupert, odd. za oddaljene učence.)

Jaz imam najrajši svojo ovčico. Barve je bele. Imela je že dva mladiča. Bila sta prav prijazna. Ko sem jih poklicala, sta precej prišla. Oba sem prodala in sedaj imam zopet enega mladička. Star je še-le šest mesecev. Barve je bele. Hodi pa zmiraj za menoj.

Moji zajčki.

(Leskovec, V. 3.)

Ko sem bil zadnjič na obisku starega očeta, so mi dali tri zajčke, dva bela in enega sivega. Domov smo jih srečno pripeljali. Potem sva z bratcem začela delati zanje hlev. Ko je bil dodelan, sva z velikim veseljem preselila vanj svoje zajčke. Natrgala sva zanje detelje, nabirala v kleti korenja in pese ter jim na vse načine skrbela za hrano. Vsako jutro sva imela veselje z njimi. Bilo je na Veliko soboto popoldne, ko sva prinesla majhen koš detelje, da bova krmila zajčke, ter sva videla, da najinih ljubih zajčkov ni. Vse sva preiskala, a ni jih bilo nikjer. Kupila sva zajko,

je tudi lepa in rada jo imava, samo eno napako ima, bila je predraga. Skoraj sva dala vse najino premoženje za njo. Plačala sva namreč eno krono in šestdeset vinarjev.

Moja piška.

(Št. Rupert, odd. za oddaljene učence.)

Jaz imam eno piško, ki so mi jo dali mati. Imam jo rada. Če bi je ne imela, bi mi bilo zelo žal, zato ker mi nese jajca. Pa jih prodam in dobim nekoliko denarja, da imam za šolske zvezke in kar je še potrebno. Najprej so mi dali piško stara mati in zdaj sem menjala z mamo. Zdaj več ne nese, ker je začela kropati. Za Veliko noč bo pa že nanesla jajc za pirhe. In kadar bo nehala nesti, jo bom pa prodala.

Koklja in piščeta.

(Studenec, II. 3.)

Nekega pomladnega dne so mati podložili naši koklji 12 jajc. Čez tri tedne so se izvalila piščeta. Takoj so tekala za kokljo, ki jim je iskala hrane. Ko so dorasla, so jih mati prodali v Sevnico.

Krt.

(Št. Rupert, III. 5.)

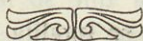
Oni dan sem šla na izprehod. Kar zagledam na travniku mrtvega krta. Smilil se mi je. Ogledala sem ga nekoliko natančneje. Bil je čisto črn, podgani podoben. Iskala sem oči, nisem jih precej našla, ker so skrite v gosti dlaki. Uhljev pa nisem videla. Ko sem privzdignila rilček, so se zasvetili majhni koničasti zobje. Sprednje nožice, ki izgledajo kakor lopatice, so se mi zdele malo močnejše od zadnjih. Zapazila sem tudi rep, ki je prav kratek in tanek. Spomnila sem se, da so nam gospod učitelj pripovedovali v šoli, kako je ta žival koristna, ker pokončava le škodljive žuželke. Zdaj ga je pa gotovo umoril nespameten človek.

Zakaj so ptice naše prijateljice.

(Krško, V. 6.)

Med vsemi živalmi na svetu so se ptice človeku najbolj priljubile. Kdor ima kaj čuta za naravo, mora z radostnim zanimanjem gledati ptice, ki tako živahno skačejo od veje do veje in vmes pojo mične pesmice. In mislite si gozd brez ptičic, kako mrtev bi bil! Če pa posetimo gozd, ko se drevje ozelenuje, slišimo ljubko žvrgolenje drobnih prijateljic, se nam srce razveseli, dasiravno je bilo prej morda otožno.

Ptice pa niso samo naše prijateljice, one so tudi naše dobrotnice. Pokončavajo nebroj škodljivih mrčes in koristijo s tem sadnemu drevju. Zato jim smemo privoščiti tudi nekaj zrelih črešenj in grozdja. Ne zabimo pa tudi teh malih stvaric, kadar jih v hudi zimi mori mraz in lakota.

VI.

Naša hruška.

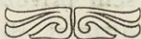
(Veliki Podlog, II. 5.)

Naša hruška raste na vrtu. Sedaj prav lepo cvete. Cvet je bel, po več cvetov je skupaj. Iz cveta nastane sad. Sedaj je na hruški veliko ptičkov ter pobirajo gosenice in prav lepo pojo. Naše hruške so sladke in debele. Poleti imamo prav lepo senco ter hodim kaj rada ležat pod njo. Na pomlad moramo hruško osnažiti.

Češnja.

(Št. Rupert, odd. za oddaljene učence.)

Nekega dne hodim po našem vrtu, kjer rastejo češnje, hruške in jablane. Slišala sem, ko je češnja pripovedovala hruški to-le: Vso zimo sem počivala pod snegom. Prišla je pomlad. Ko me nekega dne prebudi iz spanja zlato solnce, pogledam po sebi in bila sem vsa bela. Kmalu se je cvetje usulo in prikazale so se lepe češnje, najprvo zelene, potem bele in potem rdeče. Otroci so vedno povpraševali očeta, če bodo kmalu šli obirat češnje. Nekega dne pridejo vsi, me obero, da sem zdaj gola. Samo listje visi še na meni.

VII.

Moj mlinček.

(Tržišče, III. 5.)

Pasem na travniku ob potoku. Tu raste mnogo starih vrb. Prav rad se mudim tukaj in delam mlinčke.

Poiščem si precej debelo vrbovo šibo. Od te odrežem pedenj dolgo palčico. To bode vreteno. Na koncih vreteno malo stanjšam, da se lepše in rajši vrti. Sredi vretena naredim 8 ali 12 zarez. V te zareze vtaknem lopatice. Mlinček je narejen.

Odrežem si dve rogovilici in zasadam jih v zemljo. Nanje denem sedaj mlinček. Vodo nanj napeljem po ljubovem koritcu. Urno se suče kolesce, da leti voda z lopatic daleč proč.

Včasih naredim več mlinčkov in takrat pravim, da imam tovarno.

Moja gugalnica pri gozdu.

(Krško, V. 6.)

Nekoč sem našla doma dolgo vrv. Mislila sem si narediti gugalnico. Zraven gozda je rastel velik kostanj. Šla sem tja in sem si ga ogledala. Brat je šel za mano, nesel je majhno desko. Splezal je potem na kostanj, privezal vrv na močno vejo. Desko sem privezala spodaj na vrvi. Sedla sem nanjo, brat me je poganjal. Bilo je zelo prijetno. Prišli so tudi drugi otroci gori in so me prosili, če se smejo gugati. Dovolila sem jim rada. Kmalu pa pride gad mimo. Vsi smo se prestrašili, zapustili smo tudi gugalnico.

Moj vrtec.

(Krško, V. 4.)

Doma imam lep vrtec. Majhen je sicer, a v njem imam vsakovrstne cvetlice. Ograjen je s palčicami. V njem imam tudi solato, fižol in grah. Vedno ga lepo obdelavam. Poplevem vsak plevel in okopavam rastline. Kadar mi pridejo piščanci na vrt, mi ga hudo razkopljejo. To se jezim in imam mnogo dela, da zopet vse poravnam! Zdaj so začele cvesti že nekatere cvetice. Težko že čakam, da jih bo kaj več. Potem bodem nesel prvi šopek gospodični v šolo.

Ker je okolo vrta drevje in trava, se tam navadno učim. Tam se tudi igram in skačem.

Šolski vrt.

(Tržišče, III. 5.)

Naš šolski vrt se razprostira okrog šolskega poslopja. Pred šolo je vrt za cvetice, za šolo drevesni vrt in vrt za zelenjad. Drevesa stoje lepo v vrsti. Vrt za zelenjad pa je razdeljen v enako velike gredice. Na vrtu je pa lepa majhna utica in čebeljak. Čebelice pridno letajo od cvetice do cvetice in prinašajo cvetličnega prahu. Saj je na tem vrtu vsega dosti, kar rabi čebelica za med. Tudi za nas učence je določen prostor, kjer se radujemo v prostem času. Da ne pridejo živali v vrt, je zagrajen z živo mejo.

Naš šolski vrt.

(Št. Rupert, III. 5.)

Naš šolski vrt je eden najlepših na Dolenjskem. Leži v lepi Šentrupertske dolini. Sredi vrta raste živa meja. Ta deli vrt v dva dela. V prvem delu je na desni strani telovadišče in čebeljak, na levi pa zidan vodnjak. Tja hodimo učenci po vodo. Okolo vodnjaka je vse polno vrtnic, ki so zdaj deloma že v cvetu. Zadaj je utica. Pota so posuta s peskom.

V drugem delu vrta je drevesnica. Na drugi strani raste po gredicah zelenjava in cvetice. Z vrta je lep razgled po vsej dolini. Ravno nasproti se vidi cerkvice na Veseli gori, na desno Škrljevski grad in Okroška cerkev, na levo se temni Dobovec. Otroci hodimo kaj radi na vrt. Žalostni smo pozimi, ko ga sneg pokrije; a radostni smo pomladi, ko gremo zopet veseli na telovadišče.

Naša vas.

(Tržišče, III. 5.)

Naša vas se imenuje Skrovnik. Leži na prijaznem hribčku blizu Tržišča. Okroginokrog se razprostira rodovitno polje. V dolinici so travniki, po katerih teče potok, ki se zлива v reko Mirno.

Pred vsako hišo je ograjen vrtiček za zelenjad in cvetice. Sredi vasi je vodnjak. Poleg njega raste velika hruška. Pod hruško je lesena klop. Hiše so razen ene vse pritlične in zidane. Gospodarska poslopja so zidana, pa tudi lesena. Pokrita so s slamo. Stanovalci rede živino in obdelujejo polje. Skoró vsi imajo tudi lepe vinograde, ki so pa precej daleč. Vsi živimo med seboj v miru in radi pomagamo drug drugemu.

Otroci se igramo pod hruško ob vodnjaku, ali pa ob potoku na travniku. Prav lepo je v naši vasi. Ni je lepše v celi fari. Rad jo imam, saj je moja rojstna vas.

Raka.

(Raka, III. 5.)

Na Rako pelje več glavnih cest. Vas leži na hribu. Sredi vasi stoji lepa cerkev. Pod Rako se razprostirajo vinogradi, travniki in polja. Jeseni se sliši po vinskih gričih veselo petje. Najstarejše poslopje je grad. Zadnjega grofa so odpeljali Turki v sužnost in se ni več vrnil v svojo do-

movino. Pred mnogo leti so se kmetje spuntali in so grad zažgali. Takrat je bila še tlaka. Na majhnem griču stoji tri-razredna ljudska šola.

Moj domači kraj.

(Krško, V. 6.)

Moj domači kraj je Krško, majhno mesto na desnem bregu Save. Razprostira se od severa proti jugu med zelenimi gorami. Posebno prijazno nas pozdravljajo onkraj Save solnčni štajerski hribi, ki so porasli z vinsko trto. Pod njimi se vije tik Save železnica, ki pelje od Zidanega mosta v Zagreb. Mesto ima 126 hiš in šteje okolo 900 prebivalcev. Ima samo eno dolgo ulico in pred šolo večji trg. Tu je spomenik šolskega dobrotnika Martina Hočevarja. Krško ima deško meščansko in petrazredno ljudsko šolo ter pet cerkva. Največje in najlepše poslopje je šola, toda tudi druge hiše so večinoma enonadstropne in lepo zidane. V našem mestu je sedež okr. glavarstva in drugih uradov. Meščani se pečajo z živinorejo, s trgovino in z obrtnijo. Od nekdanj je v Krškem mnogo usnjarjev.

Ob našem potoku.

(Tržišče, III. 5.)

Vesela pomlad je zopet prišla. Komaj čakam, da sem prost. Največje veselje imam pri potoku, ki teče blizu doma. Zavihnem hlače čez koleno, hodim po vodi in lovim rake. Včasih me kateri tako vščipne, da ga moram izpustiti. Pa tega se kmalu naveličam, grem iz vode, sedem pod vrbo in delam piščali. Najrajši pa gradi in vodo, delam jezove in postavljam mlinčke. Tudi papirnato ladjico sem naredil. Lepo je plavala do prvega jeza. Tu se je prebrnila in ni mogla več plavati.

Popoldne grem v Mirno. Tam se kopljem. Letos sem se naučil plavati. Pod vodo pa se še ne upam. — Umkov Jožek pa zna prav dobro.

Kaj pripoveduje potoček pastirju?

(Tržišče, III. 5.)

Nekega popoldne ženem živino na pašo. Vsedem se ob potoku, ki teče mimo našega travnika. Ko nekaj časa sedim, se oglasi potoček in mi začne pripovedovati:

Doma sem tam pod onim hribom. Prilezel sem na dan blizu košatega grma. Majhen sem bil. Ljudje so mi dali ime studenček.

A jaz nisem maral ostati vedno v temnem gozdu. Poiskal sem si pot, hočem iti po svetu. Precej sveta sem že obhodil, mnogo kamenov in korenin sem že preskakal, mnogo ovinkov in strmin preplazil, preden sem prišel do tebe. Od vseh strau mi prihajajo v naročje moji bratci, Vsi se k meni zatekajo, zato postajam velik in močan. Tekel bom po polju. Glej tam ono hišo. Saj si bil že tam. V mlin si nesel žito. Tam vrtim mlinska kolesa. Rastel bom neprestano. Nosil bom velike čolne, pa tudi ladje.

Slednjič se bom razlil v širono morje. Tudi tam ne bom ostal vedno. Ko se bova zopet videla, boš bežal pred mano, kajti prišel bom v črnih oblakih. Padal bom v podobi dežja. Ti se me boš bal, a rastline me bodo veselo sprejele in se z menoj pokrepčale.

Moja pot v šolo.

(Dole pri Litiji, II. 5.)

Moja pot v šolo vodi skozi gozd. Od doma grem še pred osmo uro. Kadar je deževno, vzamen s seboj tudi dežnik. Drugače pa nosim s seboj samo šolske reči in kruh. Ko pridem v šolo, grem v drugi razred in sedem v četrto klop. Najrajši se učim ženskih ročnih del. Najrajši bi bila šivilja.

Moja pot v šolo.

(Dole pri Litiji, II. 6.)

Od doma grem ob osmih. S seboj vzamem šolske reči in kos kruha. Kadar dežuje ali sneži, vzamem tudi

dežnik. Moja pot v šolo vodi med travniki in med njivami. Skozi gozd pridem na glavno cesto. Ko pridem v šolo, grem v drugi razred in sedem v drugo klop. Učim se najrajši zgodovine in zemljepisa. Po dokončanih naukih bi bil najrajši vojak.

Moja pot v šolo.

(Raka, III. 4.)

Stanujem na Raki. Grem po glavni cesti. Na trgu vidim in slišim vozove ropotati. Grem mimo cerkve in okolo prodajalnic. Večkrat zalaja izza ogla hiše kakšen pes. Jaz pa grem mirno dalje, ker nečem dražiti psov. Ako srečam odraslega človeka, ga pozdravim. Vedno pazim, da ne zamudim, ker bi bila kaznovana.

Naš izprehod.

(Raka, III. 6.)

Včeraj ob enajstih smo šli v parih na izprehod. Pihal je veter tako zelo, da je nam nosil prah v oči. Ljubo solnce je pa sijalo in bilo je zelo gorko. Ko smo srečali ljudi, smo jih pozdravili. Na polju smo videli ljudi, ki so pleli ali pa kaj drugega delali. Ob potu je bilo vse zeleno, videla sem, kako se črešnje debele. Povsod so nas gledali ljudje. Prišedši na hribček, smo videli farno cerkev, Rako in podružnico sv. Neže. Videli smo tudi sosedne vasi: Sv. Križ, Bučko in Št. Jernej. Povsod so bile bele ceste in steze. Ko smo se malo nagledali, smo pa zapeli pesem. Peli smo tudi, ko smo šli zopet v šolo. Ko smo prišli do pokopališča, je zazvonilo poldan. Vstavili smo se pri kapelici in smo odmolili, potem smo šli domov.

Spomin na Štajersko.

(Št. Rupert, III. 3.)

Ko sem bila stara pet let, sem šla s svojimi starši na Štajersko. Tam sem začela hoditi v šolo in sem tudi

opravila prvo sv. spoved in sveto birmo. Prav dopadlo se mi je tam, ker je tudi velika božja pot na Brinjevi gori. To je kake pol ure od farne cerkve. Pri fari se pravi v Zrečah. Tudi velik rudokop je tam. Potrebujejo veliko delavcev in odpeljejo vsak dan več vagonov premoga. Ko smo šli na Kranjsko, se še spominjam, da sem videla široko vodo. Tista voda se imenuje Sava.

Spomin na Brezje.

(Št. Rupert, III. 4.)

Pred tremi leti sem šla na božjo pot na Brezje. Med potjo sem videla slepca, ki je prosil miloščine. Še veliko drugih revežev sem videla, ki so bili brez rok ali brez nog. Videla sem tudi v gostilni moža, ki je pel tako lepe pesmi, da smo se vsi čudili. Kmalu potem se je zmračilo. V Ljubljani smo prenočevali pri Tišlarju. Drugi dan smo šli v cerkev in potem k teti.

Nedeljski izprehod.

(Krško, V. 6.)

Preteklo nedeljo popoldne sem šla s starši v Trško goro. Med potom sem trgala nežne pomladanske cvetice in se pri tem prav dobro zabavala. Dospevši na vrh hriba, se mi je odprl krasen razgled po Krškem polju, po štajerskih gričih in Gorjancih. Skozi daljnogled sem videla Stoj. drago, Sv. Križ i. dr. kraje. Starši so ostali v gostilni, jaz pa sem šla s prijateljicami v gozd, kjer je bilo vse polno cvetk in tupatam že tudi kako ozelenelo drevo. Na visoki smreki sem zagledala lahkonomo veverico. Hitro je smuknila na drugo drevo in skakala od veje do veje in tudi po tleh, da je listje šumelo. Kako hitro nam je minil čas. Ko je solnce zašlo za goro, smo šle k staršem in potem kmalu domov.

Izlet v Rajhenburg.

(Krško. V. 7.)

V ponedeljek, dne 11. junija smo napravile učenke V. razreda z gospo razredno učiteljico izlet v Rajhenburg. Kako smo bile vesele, ko so nam gospa povedali, da gremo popoldne na izprehod. Po končanem pouku smo šle počasi po cesti, ki pelje ob Savi. Čez pol ure smo prišle do broda, kjer se že vidi trg in lep grad. V njem stanujejo trapisti. Brodnik nas je hitro prepeljal na drugi breg Save. Šle smo v gostilno ter se okrepčale. Potem smo si šle ogledat trapistovski grad. Pot nas je peljala po senčnem gozdu. Grad smo si smele ogledati samo od zunaj, tako tudi tovarno, kjer izdelujejo čokolado. Prijazni menih nam je dal vsaki nekaj kosov. Prišle smo do pokopališča, ki je kaj preprosto. Nič umetnih spomenikov! Zato pa je tem lepša lega tega pokopališča. Opazovalcu se odpre krasen razgled po Savski dolini.

Vrnivši se nazaj v trg, smo šle zopet v gostilno. Na vrtu smo zapele več lepih pesmic in igrale razne igre. Medtem so se začeli zbirati na nebu sivi oblaki in kazalo je, da bo kmalu nevihta. Hitele smo domov in srečno ušle dežju, samo oddaljene je malo namočilo.

Vesela vožnja.

(Št. Rupert, odd. za oddaljene učence.)

Nekega zimskega dne se učenci zmenimo z gospodično učiteljico, da se peljemo v Ljubljano. Mati so mi dali kos kruha, klobaso in kos suhega mesa in jaz grem vesela v šolo. In glej, pred šolo že stoji velik voz. Pred vozem pa dva bistra konjiča. Mi sedemo veseli na voz. Pri vozniku so mali otroci, zadaj veliki, na koncu pa je sedela gospodična učiteljica. Ko se peljemo po vasi, gledajo ljudje in kličeja za nami: „Srečno se vozite.“ Mi pa zapojemo veselo pesem: „Tam za turškim gričem.“ Ko se peljemo

po beli cesti, nas pozdravlja vesela gora, mi pa veselo vriskamo. Tam se nam smeje grad Grič. Hej, kdo bi naštel vse, kar se vidi!

Ko pridem domov, veselo pripovedujem, kaj smo doživeli. Oj kako je bilo lepo!

Izlet na vas Vrh.

(Toplice, VI. 5.)

Dne 12. oktobra smo šli v vas Vrh. Šli smo skozi Repnik proti Čolnišam. Po poti smo trgali cvetice. Močnejši dečki so nosili šepajočega součenca Vallenda, ki se je bil urezal. V dobri uri smo dospeli do cilja. Iz Vrha smo si ogledali Sv. Planino, Čemšeniško planino in Kamniško planino. Na drugi strani pa se je kaj lepo dvigal pred nami dolenski velikan Kum. Na vrhuncu tega hriba smo videli čepeti dve prijazni cerkvi, izmed katerih je ena posvečena sv. Joštu, druga pa sv. Neži. Ko si vse to ogledamo, se napotimo po nasprotni strmini proti domu. Preden smo začeli korakati, smo zapeli še več pesemc. Bolj v podznožju imenovanega hriba se ustavimo v Držinah, odkoder si ogledamo tukajšni kolodvor, mimovijočo se Savo in pa železni most, ki drži čez njo. Zanimivo je videti tudi dvotirno železnično progo, ki se vije ob Savi in se polagoma izgublja v daljavi. Zapeli smo še nekaj pesemc in potem smo odšli domov.

Izlet k Sv. Duhu.

(Krško, V. 7.)

V četrtek dne 23. maja smo napravile vse učenke V. razreda izlet k Sv. Duhu. Z nami so šli gospodična razredna učiteljica, gospod nadzornik in gospod kaplan. Zjutraj ob šestih smo se zbrali v šolskem poslopju. Ko smo bili vsi skupaj, smo šli peš čez Cesto. Dalje smo hodili med travniki in po hladnem gozdu. Na neki njivi smo videle lan, ki se je zibal s svojimi modrimi glavicami. Tudi mnogo cvetic

smo videle in jih nabirale. Črez dobri dve uri smo prišle k Sv. Duhu. Cerkev je lepa in stoji vrh visokega hriba. Odtu je krasen razgled po Krškem polju in po Savski dolini. Ko smo se ohladile, smo šle v cerkev k sv. maši, pri kateri smo me pele. Po maši so nas peljali gospod župnik v župnišče in so nam dali dober zajtrk. Potem smo šle k cerkvi in smo se igrale. Tudi šolo smo videle, ki ima samo dva razreda. Obed smo imeli v gostilni pri Gorenjcu. Po obedu smo se še mnogo, mnogo igrale in prehitro nam je minil čas. Ob šestih smo morale odriniti proti domu. Po potu smo se ovenčale z zelenjem in pele razne pesmi. Ob devetih zvečer smo prišle domov, sicer zelo trudne, vendar z lepim spominom na ta majnikov izlet.

Šolski izlet v Zagreb.

(Krško, V. 7.)

Koncem preteklega šolskega leta smo naredile učenke V. razreda izlet v Zagreb. Kako smo bile vesele, ko so nam gospodična razredna učiteljica povedali to veselo novico. Ob pol šestih zjutraj smo se zbrale na videmskem kolodvoru in pričakovale vlaka, ki je ob šestih pridrdral. S tem smo se odpeljale. Z nami so se peljali gg. nadzornik, učitelj risanja in gospodična učiteljica ročnih del. Do Zagreba je šest postaj, o vsaki so nam gospod nadzornik povedali kaj zanimivega. Pokazali so nam Sotlo, ki meji Štajersko od Hrvaškega. Kako lepo se je videl Mokriški grad v blesku jutranjega solnca! V Stenjevcu smo zagledali velikansko poslopje, povedalo se nam je, da je blaznica. Ob sedmih smo se pripeljale v Zagreb. S tramvajem smo se peljale skozi dolgo Ilico na Jelačičev trg. Tu smo si ogledale lep bronast spomenik bana Jelačiča. Ta je l. 1848. ukrotil uporne Ogre. Pri Lovskem rogu smo zajtrkovale in potem šle v stolno cerkev k sv. maši. Tako lepe cerkve pač še nismo nikdar videle. G. kanonik dr. Suk nas je peljal tudi v bogato

zakladnico te cerkve. Od tu smo šle v muzej. Videle smo mnogo starinskih reči, najbolj se nam pa je dopadla krasna galerija slik. Nekatere so pač več tisoč kron vredne. Iz muzeja smo šle v botaniški vrt in občudovala nam popolnoma tuje rastline. Treba je bilo iti h kosilu. Med potjo smo še videle gledališče, muzej itd. Kosilo smo imele v Grand Hôtelu, bilo je zelo dobro. Po kosilu smo smele iti v mesto si kaj kupit. Popoludne so nas peljali v kavarno na sladoled in potem s tramvajem v Maksimir. V tem lepem gozdu smo sedle pod velikansk hrast in zapele nekaj pesmic. Ko smo dospeli nazaj v mesto, smo se peljale z vzpenjačo v gornji del mesta, iz katerega se vidi novi del mesta in daleč na okrog okolica. Na večerjo nas je povabil g. kanonik Suk. Izvrstno so nas pogostili. Pri veselem petju nam je prehitro minil čas, le težko smo se ločili. Vse smo bile prepričane, da je bil to eden najlepših dni našega življenja. Spominjale se bomo pa tudi vedno z največjo hvaležnostjo vseh dobrotnikov, ki so nam pripomogli k temu izletu.

Potovanje v Gorico.

(Svibno, I. 5.)

Dragi prijatelj!

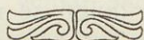
Zadnjič si mi sporočil, da bodeš potoval v Gorico. Zato Te bo gotovo zanimalo vedeti, kako sem jaz tje potoval. Lepega pomladnega dne se napotim proti postaji. Ni bilo treba dolgo čakati, ko prisopiha vlak in kmalu zdrčimo proti beli Ljubljani, katere Ti pa ne bom opisoval, ker sam veš, kakšna je. Kmalu se odpravi vlak iz Ljubljane. Pri Borovnici se nam pokaže skalovit Kras in semtertja kaka dolinica z nekoliko poljem. Medtem pridrdramo do Postojne. Ker železnica le malo časa stoji, nisem šel gledat sloveče jame, ker sem se bil namenil jo ogledati nazaj grede. Kaj sem potem vse videl v tej jami, ti bom sporočil prihodnjič. Tam v daljavi se že nekaj blišči. To je morje.

Krasen je pogled na morje. Glej! tam v daljavi se vidi nekaj dimu podobnega, kmalu se prikaže začrnel dimnik, zatem okovan rilec, nazadnje se prikaže ves parnik na morski gladini. Tam daleč se že vidi Gorica. Kmalu se ustavimo v mestu. Lepo mesto je Gorica, katere Ti pa ne morem tukaj opisovati, ker bi bilo preobširno. Toliko za danes. Želim ti srečno potovanje.

Pozdravlja Te

Tvoj prijatelj

Alojzij Frle.

VIII.

Deževje.

(Raka, III. 5.)

V nedeljo zvečer je začelo deževati. V ponedeljek je bila velika voda. Ko sem šla v šolo, je bila velika voda in nisem mogla črez njo. Doma so šli na travnik in so kopali jarek, da se je odtekla voda v potok. Deževalo je dolgo časa. Oče so mislili orati, pa je bilo premokro. Po travniku je bila zelo velika voda, dolgo se ni odtekla. Pripeljali so iz gozda hrast in bukev ter so naredili most, da gremo lahko črez vodo. Kadar bo lepo vreme, bomo še malo pograbili po travniku, kar je bila voda nanesla listja in dračja. Sedaj bo kmalu voda odtekla. Mati so rekli, da moram ostati doma, jaz pa nisem hotela, če je bila prav velika voda.

Povodenj dne 6. aprila 1908.

(Škocijan, III. 5.)

Že več dni so se na nebu kopičili oblaki. Kazalo je, da prične kmalu deževati. V nedeljo popoldne se ulije huda ploha. Dež lije neprenehoma ves dan in vso noč. Radulja začne naraščati in stopi čez bregove. Vsi travniki v dolini so poplavljeni. Voda udari čez ceste, da nismo mogli v šolo. Prihaja na vrte in celo v hiše. Ljudje prestrašeni rešujejo razno blago, da bi ga jim ne odnesla voda. Vsa Škocijanska dolina je pod vodo. Po mogočno narasli Radulji plava razen les. Voda je izpodkopala in odnesla brvi in mostove. V Zavinku je podrta in odnesla Kaplarjev jez. Odnesele je tudi veliko drv. Po nekaterih krajih je poškodovala celo hiše. Drugod je odnesla velike plasti zemlje. Šele

čez par dni bo voda odtekla. Takrat bomo videli, koliko škode je napravila ta povodenj.

Povodenj.

(Toplice, VI. 6.)

Dež lije že neprenehoma ves teden. Potok, ki je poprej mirno šumel med zelenimi travniki, sedaj narašča in stopa čez svoje bregove. Ljudje prestrašeni gledajo proti nebu in prosijo Boga, da bi jenjalo deževati in da ne bi postala povodenj. Voda je že toliko narastla, da odnaša ljudem drva, poljske pridelke in druge reči. A polagoma vendar prične voda odtekati. Travniki so bili pokriti s peskom, izgledali so kakor cesta. Drugi dan so pa pravili ljudje, da jim je napravila voda veliko škode. Potem je pa zopet sijalo solnce.

Velik požar.

(Št. Rupert, III. 4.)

Blizu Mokronoga je bil predlansko leto velik požar. Vsi ljudje so se jokali, ker so zgoreli tudi trije otroci. Tudi jaz sem jih videl obžgane in na mrtvaškem odru. Tega ne bom nikdar pozabil, dokler bom živ. Groza me je, kadar se jih spomnim. Očeta sem videl tudi obžganega, mater pa na smrtni postelji. Ta nesreča se je zgodila na Mostu. Bog nas obvaruj take nesreče.

Požar.

(Toplice, VI. 5.)

V noči na dan 29. januarja t. l. je nastal v Toplicah požar. Naenkrat se je vnel ogenj in nova čistilnica za premog je bila hipoma v plamenu. Ljudje so prestrašeni hiteli skupaj. Cele gručice so zbegane hitele semtertja. Posebno so bili v strahu poleg gorečega poslopja stanujoči steklarji. Kar trumoma so iznašali iz stanovanj svojo hišno opravo. Čuti je bilo več stokajočih in jokajočih glasov od starih in bolehnih ljudi. To vam je bil resnično žalosten in strašen prizor.

IX.

Moj prvi šolski dan.

(Št. Jernej, IV. 5.)

Že več dni sem se veselila tega dne. Kmalu se mi je želja izpolnila. Prvi dan me pelje sestra v šolo in tudi mojo prijateljico Homan Jožefo iz Št. Jerneja. Ko pridem do Rec-ljeve hiše, že ugledam veliko poslopje. Sestra mi je rekla, da je to šola. Ko stopiva v vežo, je bilo že veliko ljudi. Čez nekoliko časa naju vpiše. Potem greva domov. Drugi dan popoldne grem že sama v šolo in sedem v prvo klop. Pri meni je sedela Jerica in Krhin. Ko stopijo gospodična v razred, nas nekoliko vstane, nekoliko pa ne. Čez nekaj časa povedo gospodična, katere knjige moramo imeti. Po-tem so naročili, da moramo imeti jutri vsaka po en dvo-vinarnik za zvezek. Kmalu potem gremo domov. Tretji dan sem imela že vse knjige. Ko pridejo gospodična v šolo, me pokličejo ter me denejo v peto klop. Še tisti dan me denejo Gizela v prvo klop k Bakšetovi. Tam sem sedela celo leto. Dvakrat sem bila zaprta, prvič, ker nisem znala računati, drugič, ker mi je sestra nalogo spisala.

Enkrat sem šla k omari stat, ker sem govorila. Enkrat so dejali gospodična celo Kočevar Ivano k omari stat, ker je zaspala in je padla po šoli. Zdaj se pa ne vem nič več spominjati iz prvega razreda, zato pa končam.

Cepljenje koz.

(Raka, III. 4.)

V soboto smo prišli dopoldne v šolo. Prišel je zdrav-nik. Pogledal je naše roke. Nekaterim je cepil koze, ti so

se prav žalostno držali. Meni jih ni, bila sem prav vesela. V soboto pa zopet pridejo zdravnik pogledat naše koze.

Prvič na sejmu.

(Čatež, II. 5.)

Imeli smo letos prav malo krme. Zato so sklenili naš oče, prodati oba vola. Nekega dne, ko ravno ni bilo šole, mi povedo, da imajo že živinski potni list. Vedela sem takoj, da pojdejo na sejem v Brežice. Vzeli so s seboj tudi mater in mene. Toliko ljudi in toliko živine nisem še nikoli videla. Vse se gnete. Paziti so morali mati name, da se mi ni pripetila kaka nesreča. Oba vola so prodali. Mati so mi kupili robec za 2 K.

Sejem v Rovišču.

(Studenec, II. 5.)

Dolgo sem se veselila dneva, da bom smela z materjo na sejem. Zjutraj sem zgodaj vstala. Pomagala sem materi pri delu, potem pa sva se opravili. Ko sem prišla v Rovišče, sem videla najprej mnogo živine, ki so jo prodajali in kupovali. Z materjo sem šla v cerkev. Po maši pa so mi mati kupili blaga za obleko. Tudi so nakupili loncev in semena. Ko sva si vse ogledali, sva šli domov.

Raški sejem.

(Raka, III. 3.)

Včeraj je bil na Raki sejem. Šli smo mati, sestra in jaz na sejem. Mati so mi kupili stol, glavnik in robec, sestri tudi glavnik in robec, pa nekaj kuhinjske posode. Po maši smo južinali. Ali jaz, ki imam blizu, sem mater prosila za par vinarjev, da sem šla zopet na sejem. Ko sem tisto zapravila, sem zopet tekla domov, pa sem toliko časa prosila mater, da so mi dali zopet nekaj vinarjev, nazadnje so me kar pognali. Mama so rekli, da je prišel nov sejmar, da prodaja motike, vile in lopate. Mati so kupili od njega dve

motiki. Popoldne so šli tudi oče na sejem in so kupili Janezku in Karlu in sebi klobuke. Mati so šli še tudi na sejem in so kupili nekaj pomaranč in limon. Ali kar se zoblaci in se ulije dež. Sejmarji so hitro spravljali. Jaz sem morala hitro teči domov po dežnike, da sem jih prinesla mami in očetu. Jako grdo vreme smo imeli ta dan. Ali mi otroci smo se ga vendar zelo veselili.

Sejem.

(Tržišče, III. 4.)

Včeraj je bil v bližnji vasi sejem. Dolgo sem se že nanj veselila. Okrog cerkve so postavili ljudje hišice, katere so pokrili s plahdami. Tu so prodajali razne reči, kakor molitvenike, nožke, perilo, blago, robce, škafe, lesene žlice in drugo. Tu je bil tudi mož, ki je imel široke, rdeče hlače, modro srajco in na glavi malo čepico. Ta je meni zelo ugal. Imel je pa tudi same lepe reči: majhne punčike, zlate prstane in uhanе. Kar nagledati se ga nisem mogla. Dolgo sem prosila mater, naj mi kaj kupijo. Slednjič so mi kupili lep, majhen nožek. Mojemu malemu bratcu so kupili piščal in večji sestri robec za na glavo. Vsak je kaj dobil. Trudna sem šla v mraku domov. Drugi dan sem nesla v šolo nožek in tudi druge součenke so prinesle pokazat, kaj so jim starši prinesli s sejma.

Sejem.

(Št. Jernej, IV. 4.)

Ko sem prišel prvič na sejem, sem prosil očeta, naj mi kupijo obleko. Oče pravijo, da mi bodo, ako bom priden. Jaz sem bil vesel. Ko so mi kupili obleko, sem šel vesel domov.

Jurček na sejmu.

(Radeče, V. 5.)

Neki dan je bil v Radečah sejem. Tja je šel tudi Jurček. Rad bi si bil kaj kupil, kajti imel je 4 h. Te mu je

dal stric, ki se je pripeljal v nedeljo iz Litije. Jurček pa jih je dobro shranil, vedoč, da bo koj prihodnji teden sejem v trgu. Ko je stopal po hribu navzdol, mu je utripalo srce od veselja. Ko pa je prišel v trg, je brž šel k eni lopi in si kupil za 2 h rožičev za dva vinarja pa fig. Kmalu je vse pojedel, vključno materini prepovedi. Rekli so mu namreč, da ga bo bolel trebuh, če bo vse pojedel. Potem je hodil od lope do lope in poželjivo vpiral oči v konjiče, trompete, vozičke, punčike, razne sladkarije i. t. d. Sedaj mu je pa bilo žal, da je prej zapravil denar, preden si je vse ogledal. Prehobil je še dvakrat trg. Drugič bi ga bila kmalu prebodla neka krava, da ni žena pravočasno zavpila, naj se ogne. Odslej se je bolj varoval. Ker je že odzvonilo poldne je šel domov. Doma je povedal mlajšim bratom, kar je vse videl.

Jurček na sejmu.

(Radeče, V. 6.)

Hej, to je bilo veselje pri Zagozdniku, ko so mati Jurčku dovolili, da sme na sejem. Že ob 5. uri zjutraj je zbudil mater, češ, da naj mu prinesejo praznično obleko. Kmalu je bil oblečen. Nato pridrvi v kuhinjo, da naj mu dado mati zajtrka. Ko ga je dobil, ga je hitro spravil pod streho. Potem je šel prosit očeta denarja. Oče mu je dal 10 h. Kmalu se je drvil po hribu v trg. Tu je bilo polno prodajalnih lop. Jurček se kar pri prvi ustavi. Kupil je, kar je videl. Kmalu ni imel več denarja. Sedaj pa hodi po trgu, pri vsaki lopi se ustavi. Kesal se je, da je denar tako hitro zapravil. Začne se jokati. Ali to ni nič pomagalo, denarja ni bilo nazaj. Lačen je že bil. Saj ni čuda, od 7. ure zjutraj pa do 4. ure ni nič jedel. Sedaj pa jo ubere naravnost proti domu. Doma je bil pa tepen, ker se je tako dolgo potepal. In od tistega časa ne gre Jurček več na sejem brez denarja, in ako ga ima, pa pride kmalu domu.

Sejem.

(Toplice. VI. 6.)

Šla sem z materjo na sejem v Zagorje. Nebo je bilo prepreženo z oblaki, pot je bila slaba. Srečevali sva mnogo kmetских ljudi, ki so gonili živino na sejem. Marsikateri starček se je hotel prepričati, koliko imajo volički, zato jih je dal tehtati na graščinski tehtnici, da bi ga ne ukanil kak tujec. Pod cerkvijo na ograjenem travniku je stala živina, glava pri glavi, med njo pa so kupčevalci sklepali kupčijo. Zlasti veliko je bilo tujih mesarjev, ki so kupovali vole, gotovo jim po mestih primanjkuje mesa. Okolo cerkve so se razprostirale lesene prodajalnice, v katerih so prodajali: obleke, usnje, klobuke, obuvala, sladkor, posebno pa slanino. Med prodajalnicami se je kar gnetlo ljudi, ki so kupovali razne stvari. Tudi meni so mati kupili lepo knjigo, za malega bratca pa sladkarij.

Smrt moje sestrice.

(Studenec, II. 4.)

Nekega dne je začela moja sestrice bolehati. Bolezen se je od dne do dne hujšala. Žalostno smo gledali njeno shujšano obličje. Ker ji le ni hotelo odleči, so poslali po zdravnika. Toda tudi zdravila niso pomagala. Poslali so po duhovnika. Kmalu nato je umrla.

Moj bolni bratec.

(Čatež, II. 5.)

Zaradi škrlatice ali davice ne sme hoditi v našo ljudsko šolo precej učencev. Med temi je tudi moj bratec. Muči ga davica. Vsi smo mislili, da ne bode okreval; toda bolezen se mu obrača na bolje. Poklicali smo tudi gospoda zdravnika, ki je rekel, da bode naš mali ozdravel, samo moramo ga varovati prehlajenja. Ako se v tej bolezni prehladi, bo moral umreti.

Moj bolni bratec.

(Krško, V. 4.)

Bilo je lanskega leta v jeseni. Moj bratec je ravno začel hoditi. Vsi smo imeli veselje z njim. Bil je jako živ. Ali kmalu opazimo, da mu ni nekaj prav. Pričel je iz sebe metati, nobena jed ni ostala v njem. Takoj smo poslali po zdravnika. Ta je rekel, da je bratec sicer nevarno bolan, pa da bo vendar okrevale. Ukazal mu je dajati neka zdravila. Mi smo mu jih redno dajali in so mu res pomagala. Ko je ozdravel, je bil še toliko slab, da je s težavo začel zopet hoditi. In tako je postal zopet vesel. Mi pa smo bili tudi vsi srečni in veseli, da je ozdravel, ker ga imamo vsi radi.

Moj bolni bratec.

(Krško, V. 4.)

Moj bratec se je iz šole grede napil mrzle vode. Ko pride domov, se vleže v posteljo. Mati ga vprašajo, kaj mu je. On pravi, da ga glava boli. Ko pa delj časa v postelji leži, ne more več vstati. Ko pridejo oče domov, vprašajo, kaj da je Rafaelu. Mati pravijo: „Ko je prišel iz šole, je legel v posteljo in pravi, da ga glava boli.“ Oče pošljejo po zdravnika. Ko ga je ta videl, je spoznal, da se je bratec vroč napil vode. Precej dolgo časa je moral v postelji ostati. Zdravnik ga je redno obiskoval in oče so imeli dosti skrbi. Mati so cele noči prečuli, preden je mogel Rafael vstati. In sedaj je toliko ozdravel, da se more po vrtu izprehajati. Prihodnji teden pojde zopet v šolo.

Moj bolni bratec.

(Krško, V. 4.)

Bilo je poleti. Moj bratec je šel na izprehod na Štajersko. Ko je prišel na Štajersko, je bil utrujen, zato je sedel na neki kamen. Jaz sem mu rekla, da ne sme na kamnu

sedeti, ako mu je vroče. Bratec ni maral za moj opomin. Ko je prišel domov, mu je bilo slabo. Drugi dan je začel kašljati. Trpel je tudi druge bolečine. Poslali smo po zdravnika. Zdravnik je prišel. Zapisal je na listek zdravila, kajti imel je vročinsko bolezen. Jaz sem stala ponoči in podnevi pri postelji. Trpel je grozne bolečine. Velikokrat je z žalostnim glasom vzdihnil: „O, da bi poslušal tebe, ko si mi rekla, da ne smem na kamnu sedeti. Jaz pa te nisem poslušal, zato bom moral umreti“. Pri teh besedah sva se oba zjokala, jaz sem ga pa tolažila, da ne bo umrl. Tako je trpelo tri mesece. Potem je umrl. Lep pogreb je bil. Kadar se spomnim bratca, se zjokam.

Moja bolna mamica.

(Leskovec, V. 3.)

Ko sem prišel iz šole, sem zvedel, da so zboleli draga mamica. Silno sem bil žalosten. Popoldne sva šla že v Krško po zdravila. Dva meseca so uživali zdravila. Imeli so vročinsko bolezen in so umrli. Rad sem jih imel, ker so mi dajali obleko in hrano. Bog jim daj večni mir in pokoj, naj v miru počivajo. V molitvi se jih večkrat spominjam.

Očetov god.

(Tržišče, III. 4.)

Dolgo smo se veselili očetovega godu. Na predvečer smo ropotali s pokrivačami, s škafi itd., kar je očetu zelo dopadlo. Drugo jutro smo voščili za god. Opoldne so pa mati skuhali kaj dobro kosilo, tako da je bil vsak zadovoljen. Dobro smo se imeli.

Očetov god.

(Krško, V. 4.)

Dne 13. junija lanskega leta so praznovali oče svoj god. Dan pred godom sem se naučil voščilce, katero sem mislil prihodnji dan govoriti pred očetom. Zaželeni dan je

napočil. Mi smo zgodaj vstali in čestitali očetu. Oče so bili jako ginjeni in so se zahvalili za voščila. Opoldne smo napravili boljše kosilo, nego drugikrat, vse je bilo praznično, vsi smo bili veseli. Popoldne smo nameravali iti na izprehod, ker pa imajo oče vedno dosti posla, ni bilo mogoče tega izvršiti. Zvečer smo si voščili lahko noč in šli spat. Jaz se pa že zopet veselim očetovega godu.

Moj god.

(Toplice, VI. 4.)

Moj god je dne 13. malega srpana. Ko sem zjutraj vstala, so mi voščili domači srečo. Dobila sem za god lep nov predpasnik in še več drugih dobrih reči. Šla sem tudi v cerkev; domov grede sem srečala svojo sestričino. Tudi ona mi je voščila srečo in me povabila na svoj dom, kjer sem obedovala. Tako mi je potekel ves dan v popolni zadovoljnosti.

Moj oče zopet doma.

(Leskovec, V. 3.)

Moj oče je prišel iz Amerike. Tri leta je tam delal. Prihranil si je nekaj denarja. Nekdaj je pisal, da pride kmalu domov. Mi smo ga že težko pričakovali. Otroci smo se ravno igrali na travi, kar je prihitel sosedov deček in je rekel: „Vaš oče gredo domov“. Vsi smo tekli, da bi videli po dolgem času zopet očeta. Že od daleč smo ga ugledali. Tudi drugi so ga prišli pozdravit. Doma že skoraj nismo mogli v hišo, toliko ljudi se je zbralo. Sedaj, ko je oče doma, je vse bolj prijetno. Mati nima več toliko dela in skrbi, kakor ga je prej imela. Meni je oče obljubil, da me bode učil mizarstva.

Moje sanje.

(Krško, V. 4.)

Prišla je noč. Šla sem k počitku. Kmalu sem zatisnila oči in zaspala. Sanjalo se mi je nekaj znamenitega. Bila

sem v Rimu. Z visokega stolpa sem gledala, kako je prihajal Atila s svojo armado bliže mesta. Tresla sem se od strahu. Klicala in vpila sem Rimljanom, naj vendar branijo mesto. Nihče me ni slišal. Ko so hoteli Huni ravno napasti mesto, se zbudim. Bilo je že jutro in solnce je sijalo na mojo posteljo. Takoj se domislim, da smo se včeraj učili v šoli o Hunih. Zato se mi je to tudi sanjalo.

Bolezen v naši vasi.

(Raka, III. 5.)

Veliko se nas je zbralo v jeseni in smo šli k sv. maši. Šli smo prvič v šolo k gospodu nadučitelju. Ko smo hodili k njim v šolo, so nas lepo učili. Imeli smo jih zelo radi. Pa je prišla v vas huda bolezen, ki je zgrabila najprvo gospoda nadučitelja. Ležali so skoraj na smrt bolni. Zelo smo se bali, da bi nam umrli naš dobri gospod nadučitelj. Najhujše jim je bilo okoli Božiča. Ko smo šli iz šole, smo šli v cerkev in smo prosili Boga, da bi jim kmalu povrnil ljubo zdravje. Bog je pa uslišal našo prošnjo. Bili smo zelo veseli, ko smo slišali, da se jim je obrnilo na bolje. Upali smo, da pridejo kmalu nas učiti, a ni jih že dolgo časa. Med boleznijo gospoda nadučitelja se je nasečila tudi med učence smrtna bolezen. Mnogo jih je umrlo v našem razredu. Najprvo je zbolela in umrla moja součenka Neža Zorko, za njo kmalu tudi Marija Metelko. Ko smo prišli po velikonočnih praznikih v šolo, so povedali gospodična, da je šola zaprta zaradi bolezni štirinajst dni. Ko smo prišli zopet v šolo, smo se pridno učili. Precej drugi dan smo šli k šolski maši. Prosili smo Boga, da bi odvrnil to nalezljivo bolezen in da bi kmalu vsi srečno ozdravili.

Moja prva nesreča.

(Toplice, VI. 6.)

Kakor vsaka deklica, pomagam tudi jaz rada materi v kuhinji. Pomijem jim posodo, pometam, jim prinesem vode

in druge reči. Bila sem še bolj majhna, ko mi nekoč mati ukažejo prinesiti vode. Z veseljem vzamem vrč in tečem k studencu. Pot je bila pa ledena, zato sem padla. Zelo sem se prestrašila in pričela jokati. Šla sem z razbitim vrčem domov in mati so mi rekli, da ne smem hoditi tako neprevidno, kadar je po cesti ledeno.

Moja prva nesreča.

(Toplice, VI. 4.)

Bilo je nekega dne preteklega leta. Sunila me je neka deklica, da se mi zasadi šivanka v roko, kar me je zelo bolelo. Tudi prestrašila sem se. Naposled sem vendar potegnila šivanko prav boječe iz roke. Gospodična učiteljica so mi roko obvezali ter me poslali domov.

Potovanje k severnemu večnemu ledu.

(Toplice, VI. 6.)

V soboto popoldne smo šli z gospodom nadučiteljem v pripravljeno sobo, kjer so nam kazali skioptične slike. V mislih smo potovali na Ostre vrhe. Videli smo pa tudi nekaj drugih podob, in sicer: kako plava ladja med ledenimi hribi, kako privlečejo ujetega kita na suho in več drugih. Pokazali so nam neki hrib, skozi katerega je naravni predor, kako redijo severne jelene, ki se ravno tako udomači, kakor pri nas govedo, potem morski svetilnik in še nekaj drugih slik. Zopet smo končali pouk, ki nam je dal mnogo veselja do zemljepisja. Bila je tri ura in vsi smo šli v razrede in potem domov.

Predavanje v risarski dvorani.

(Krško, V. 6.)

V petek ob 4. uri popoldne smo poslušale v risarski dvorani predavanje „Potovanje v Carigrad“. — Kazale so se nam tudi skioptiške slike raznih mest in krajev. Videle

smo lepe pokrajine primorskega, dalmatinskega, turškega in grškega obrežja. Kazali so nam razvaline grških mest, turške mošeje in oljkine gozde. Najbolj se mi je dopadel Skardonski slap in mošeja sv. Zofije v Carigradu, ki nas spominja na silovitost divjega Turčina. Vseh slik je bilo 50.

Za zemljepisni pouk smo pri tem predavanju mnogo pridobile in želimo si, da bi spet kmalu smele poslušati enako predavanje.

Štiridesetletnica gospoda nadučitelja.

(Krško, V. 4.)

Dne 16. decembra so praznovali gospod nadučitelj štiridesetletnico službovanja. Ta dan smo imeli otroci dolžnost, se jim zahvaliti in jim izkazati spoštovanje.

Ko smo se po navadi zbrali v šoli, smo šli potem skupno k sveti maši. V cerkvi se je brala slovesna sveta maša, cerkev je bila lepo razsvetljena. V cerkvi smo stali učenci na obeh straneh, gospod nadučitelj, so pa sedeli na posebnem sedežu sredi med nami. Po maši smo se zbrali v telovadnici. Ko so vstopili gospod nadučitelj jim je voščila najprvo ena učenka v imenu vseh učencev in učenk in jim je podarila ne posebno lep šopek. To slovesnost smo namreč zvedeli še-le predzadnji dan, šopek bi bil lahko veliko lepši in slovesnost bi se vršila lahko lepše. To pa je bilo le zato, ker nismo mogli v tako naglem času dobro preskrbeti.

Potem je voščil gospod učitelj Rozman, gospod šolski nadzornik in gospod Pučko, kot namestnik krajnega šolskega predsednika. Potem smo šli v šolske sobe, kjer se je pričel pouk. Tako je minul častni dan.

Nadučiteljeva štiridesetletnica.

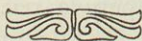
(Krško, V. 6.)

Dne 16. decembra je praznoval g. nadučitelj redko slavlje. Bilo je 40 let, odkar je postal učitelj. Šolska mla-

dina mu je hotela čestitati in obenem podariti šopek. Nekaj deklic V. razreda je šlo v Turnski grad po cvetic, a v tem času ni bilo nič dobiti. Samo nekaj bršljana in drugega zelenja so spotoma nabrale. Ker je bila nedelja, smo šle vse deklice v šolo in smo ovenčale II. razred, v katerem g. nadučitelj podučuje, in telovadnico. G. učiteljica pa je naredila šopek iz cvetic, ki smo jih v Krškem nabrale. Drugi dan je bila ob devetih slovesna sv. maša. Cerkev je bila sijajno razsvetljena in zbrana vsa šolska mladina. Po maši smo šli v telovadnico. Med cvetlicami na ozaljšani mizi je bil kip našega cesarja. Z velikim veseljem je stopil g. nadučitelj na ta časten prostor. Prva mu je častitala najstarejša učenka V. razreda in mu podarila šopek, druga ena izmed šole odraslih deklic. Za tem je sledilo še mnogo drugih govorov. G. nadučitelj se je ginjen vsem presrčno zahvalil.

Nato smo šli učenci in učenke v razrede, kjer se je pričel pouk.

Pač malokdo doživi štiridesetletnico svojega službovanja, najmanj učitelj; kajti ta stan je zelo težaven. Zatorej bodi slava g. nadučitelju, ki je tako vestno dolgih štirideset let poučeval mladino!

X.

Kaj bi bil rad?

(Radeče, V. 5.)

Nekoč sem bil sam v gozdu in sem premišljeval, kateri stan je na svetu najboljši. Mislil sem si, da je to gotovo vojaški stan. Stavil sem si pred oči, kako dobro da je vojak. Kamor pride, dobi zastoj jesti in piti, ima lepo obleko, in kar se mi je najbolj dopadlo, ima puško in sablo. Ali spomnil sem se na vojsko, koliko mora pa takrat ubogi vojak trpeti! Pa zopet pridejo boljši časi. Ako je bil v vojski hraber, dobi za to svetinjo. Čeprav ima vojaški stan velike težave, bi bil jaz le najrajši vojak.

Česa želiš najbolj?

(Radeče, V. 6.)

Jaz želim najbolj zdravja, da bi srečno in veselo živela. Ne želim si, da bi imela veliko denarja in da bi bila bogata. Zakaj denar je zapeljiva reč. Ako bi bila bogata, bi postala prevzetna. Če bi pa bila prevzetna in ošabna, bi se pregrešila zoper zapoved božjo. Rajši si želim biti revna in zadovoljna s tem, kar mi Bog da. Po smrti pa si želim priti v nebesa.

Česa želim najbolj?

(Radeče, V. 5.)

Želim, da bi bila zdrava in bogata. Imela bi nekaj zlužabnikov, da bi mi stregli. Delala ne bi veliko, samo jedla bi in tudi molila, da bi še dolgo let živela. Potovala bi v razne kraje, tudi tja, kjer je Jezus živel. Nekaj bi tudi ubožcem

dala. Prebivala bi na Dunaju, tam bi videla našega presvetlega cesarja. Sezidati bi si dala lep grad. Če bi bila močno bogata, bi si dala sezidat več gradov. Vozila bi se v lepih kočijah po cesti. Ko bi umrla, bi zapustila ubogim svoj denar.

Česa si želim najbolj?

(Radeče, V. 5.)

Jaz želim najbolj denarja. Potem bi se peljala na Dunaj. Kupila bi si slaščic in tudi igrač. Bila bi dolgo časa tam, ko bi se tam naveličala, bi šla zopet v Radeče. Potem bi se peljala v Gorenjo vas po teto. Tedaj bi šle s sestrami v Trst k prijateljici. Tam bi se vozile po morju, bilo bi zelo lepo. Ko bi se naveličale v Trstu, bi šle zopet domov. Tudi doma bi se nam dobro godilo. Vozile bi se na izprehod, k veselici in drugam. Želim pa tudi zdravja. Ako bi ne bila zdrava, bi tudi ne mogla nikamor iti. Tudi moja prijateljica pravi, da je boljše zdravje, nego denar.

Česa želiš najbolj?

(Radeče, V. 5.)

Najbolj si želim, da bi imela toliko denarja, da bi ga bilo za celo življenje zadosti. Potem bi se lahko vozila v lepi kočiji, bi stanovala v lepi palači in jedla same dobre jedi. Oblačila bi se v svilo in žamet in nič drugega bi ne delala, kakor pila in jedla. Najela bi si kuharico, ki bi morala vedno kuhati in peči. Tudi sobarico bi imela, ki bi pospravljala po mojih sobah. Jaz bi se vozila vedno po svetu in ogledovala razne tuje kraje. Pa tudi Boga bi ne pozabila prositi, da bi mi dal ljubo zdravje, ki je še več vredno, nego vse drugo imetje. Pomagala bi tudi ubožcem. Ko bi naposled prišla zadnja ura, bi zapustila, kar bi mi ostalo, svojim sorodnikom.

XI.

Moje prve hlače.

(Krško, 5. 4.)

Ko sem bil tri leta star, sem dobil prve hlače. Takoj sem se šel pokazat sosedom. Drugi dan je začelo deževati. Zaradi tega je nastala pred hišo velika luža. Ko je jenjalo deževati, sem bil že pri njej. Po nesreči padem v vodo. Hitro grem iz nje ter se začnem snažiti. Nato sem tekel k materi. Mati so mi hlače takoj slekli. Za kazen jih nisem smel obleči dolgo časa.

Ne dražite psov!

(Šmarjeta, II. 5.)

Pri sosedovih so imeli hudega psa. Ta je bil včasih privezan, včasih pa prost. Francek in Jožek sta ga pa vedno dražila. Nekoč sta šla v šolo. Nista se mogla zdržati, da ga ne bi dražila. Pes je bil takrat prost. Planil je za Franckom, mu raztrgal hlače in ga tudi vgriznil v nogo. Jožek zbeži v sosedovo hišo. Francek pa zbeži hitro domov. Doma skriva raztrgane hlače in nič ne pove o rani, ker se boji, da bi bil kaznovan. Tako sta bila dečka kaznovana za svojo razposajenost. Odslej nista več dražila psov.

Ne dražite psov!

(Št. Janž, III. 5.)

Že velikokrat so mi oče in mati govorili, da ne smem dražiti psov. Ko smo šli enkrat iz šole, se začuje pasje lajanje. Ko smo prišli k sosedovi hiši, je začel neki součenec precej

dražiti tega hudega psa. Sedaj mu kaže kol in meče vanj kamenje. Ko bi ne bil privezan, bi mu precej skočil za vrat. Deček ga le še draži in draži, pes se spenja proti njemu. Součenec ga še bolj draži, takrat pes hudo potegne in veriga se strga. Pes mu skoči za vrat in ga podere na tla. Deček je kričal, dokler ne pride gospodar in odžene psa. Ko bi ne bilo gospodarja, bi bil pes dečka gotovo umoril. Ali moral je pa vendar prebiti velike bolečine. Kdor ne uboga, ga tepe nadloga!

Ne dražite psov!

(Radeče, V. 5.)

Kovačev Jakec je vedno nagajal psom. Nekoč je šel ravno iz šole mimo travnika, na katerem so se pasle ovce. Na stezi je sedel velik pes. Ko pride Jakec do njega, pobere hitro palico in ga začne dregati. Pes je bil nekaj časa miren, naposled pa ves jezen skoči v Jakca in ga vgrizne v roko. Jakec je hitro tekel domov. Dolgo je moral nositi obvezano roko. Odslej je pustil pse vedno pri miru.

Ne dražite psov!

(Radeče, V. 5)

„Ne dražite psov!“. Tako so nam nekega zimskega dne rekli ded. Otroci hitro vprašamo: „Zakaj ne?“ Poznali smo namreč samo sosedovega psička in ta je bil pohleven. Ded pa začno pripovedovati: „Ko sem bil mlad, sem zelo rad dražil pse. Nekega dne peljem v malin. V mlinu so imeli velikega psa Sultana. Ko pripeljem blizu, mi pride pes naproti. Na vozičku sem imel vrečo. Pes začne vohati okrog vreče, to me razjezi. Poberem kamen ter ga zaženem psu v glavo. To psa razkači. Zakadi se vame ter me začne mikastiti. Nevem, kaj bi se mi zgodilo, ko bi ne bil prišel mlinar. Ta psa odžene. In od tistega dne nisem več dražil psov.“ Ta dedov govor pa je slišal sosedov Tonček. Vse

to se mu je zdelo neumno. Odslej je še bolj nagajal psom. — Nekega dne se priklati v vas stekel pes. Tonček ga je začel dražiti. Pes gre proti njemu. Tonček se ozre po palici. Ali pes ga je prehitel ter ga nevarno obgrizel. Zdravnik mu je komaj rešil življenje. Odslej se je pa tudi Tonček ravnal po dedovem nauku.

Ne dražite psov!

(Radeče, V. 6.)

V neki vasi je bil kmet, Klinar po imenu. Ta je imel zelo hudega psa. Bil je lep in srednje velikosti. Otroci so ga radi dražili. Nekoč pride sosedov Francek mimo in zažene kamen v psa. Pes zacvili in gre v svoj hlev, ki ga je imel pod stopnjicami. Pa otrok še ne da miru psu. Dobi nekje palico in jo zažene pred hlev. Pes skoči iz hleva in zgrabi dečka za nogo. K sreči ga ni vgriznil do krvi, le hlače mu je raztrgal. Gospodar sliši lajanje psa in gre gledat, kaj da je. Ko pa spozna starega nagajivca, ga okrega in nažene. Starši so ga natepli.

Ne igray se z orožjem!

(Radeče, V. 5.)

V neki fari je živel deček. Ta je zbral svoje prijatelje, da so se šli v gozd igrat. Francek, tako je bilo prvemu ime, je vzel očetu samokres, da je v gozdu z njim streljal. V gozdu so se zbrali vsi skupaj in Francek je začel steljati v bližnje drevo. Ko hoče v petič ustreliti, se noče sprožiti. Obrne cev k sebi ter gleda, kaj da je. Ko prime za petelina, se samokres sproži in Francek se je obstrelil v roko. Moral je iti k zdravniku, da mu je ta potegnil kroglo iz roke. Doma je bil pa zaradi tatvine tepen.

Ne igrayte se z orožjem.

(Radeče, V. 5.)

Tinček je bil sam doma. Oče in mati sta šla v bližnji trg na sejem. Šel je na dvorišče, kjer se je zbralo že več

otrok, da bi se skupaj igrali. Ko že niso vedeli nobene igre več, reče Tinček: „Naš oče imajo v sobi samokres in lahko ga prinesem, da vidite, kakšen je!“ Otroci so bili s tem zadovoljni, Tinček pa stopi v sobo in prinese samokres. Mislil je, da ni nabit, zato je poskušal streljati. Toda ko je Tinček sprožil, je počilo in otroci so videli, da je Tinček v roko ranil sosedovega Andrejčka. Od strahu so vsi zbežali. Le Tinček je stal poleg Andrejčka, ki je ležal na tleh. Tedaj pa vstopijo oče in mati in se zelo prestrašijo, ko vidijo samokres. Tinček je bil tepen in tudi ni dobil nič, kar sta prinesla oče in mati s sejma. Andrejček je pa imel dolgo obvezano roko.

Lenega čaka strgan rokav, palca beraška, prazen bokal.

(Toplice, VI. 4.)

V neki vasi je živel prav premožen kmet. Imel je edinega sina. Ta se je v začetku prav pridno učil. Začel pa je hoditi z najporednejšimi in lenimi dečki. Oni so ga navedili porednosti in lenobe. Ko je dokončal šolo, so ga dali roditelji učiti rokodelstva. Tudi tam je bil len in je mojstru vedno kaj narobe naredil. Ko se je naučil obrta, je postal sam mojster. Po očetovi smrti je prevzel posestvo. A ker ni znal gospodariti, so mu ljudje prodali vse posestvo. Moral je prijeti za beraško palico in iti po svetu od hiše do hiše prositi miloščine. Nosil je raztrgan rokav. Ker je rad pil, se je nekoč napil in v snegu zmrznil.

Prve črešnje.

(Krško, V. 4.)

Bil je deček, ki je zelo rad jedel črešnje. Letos je že težko čakal, da bi dozorele. Ko je videl, da se rdeče, je splezal na drevo, da bi jih natrgal in nesel materi pokazat,

če so zrele. Ko je prišel na drevo, ni mogel nazaj. Deček se je začel jokati in je klical brata na pomoč. Brat je prišel in mu je pomagal s črešnje.

Ne igrajte se z orožjem!

(Krško, V. 4.)

Neki oče je bil grajski lovec. Imel je šest otrok. Ko je prišel nekoč z lova domov, je bil zelo truden. Obesil je puško na zid tako nizko, da je segala skoraj do tal. Nato je šel spat. Ko so prišli otroci v sobo, so zapazili puško. Največji jo zgrabi in reče, da se bodo igrali tatove. Večji je bil orožnik. Trije manjši so bili tatovi. Najmlajši je bil sodnik in starejši je bil jetničar. Trije tatovi so šli krast. Eden je ukradel palmo, drugi škarje, tretji pa nož. Ko je zvedel jetničar, da so pokrali, je povedal sodniku. Sodnik pošlje orožnika, da jih polovi. Orožnik je šel po nje. Loviti so se dali dolgo časa, potem so se le udali. Nato jih pripelje k sodniku. Sodnik je rekel, da jih mora ustreliti. Orožnik nastavi puško in sproži. Ko je sprožil, počí strel in ustrelí bratca. Ko se oče zbudi, gre v sobo. Tam zagleda mrtvega sinčka. Ves prestrašen gre povedat materi. Vsled te žalosti je tudi mati kmalu umrla. Po materi in bratcu so vsi žalovali. Od tega časa se ni upal nobeden izmed otrok prijeti puške.

Berač.

(Krško, V. 4.)

V neki vasi je živel ubog berač. Vsak dan je hodil od hiše do hiše po vasi. Neki dan je šel v mesto. Nikjer ni dobil, da bi se enkrat najedel. Proti večeru je šel domov ves utrujen in lačen. Prišel je do uboge hišice, kjer ni bilo nikogar drugega doma, kakor sama starka. Berač prosi starko, naj mu podari kaj jedi, ker je zelo lačen. Starka mu prinese kruha in kozarec vina. Odkáže mu tudi prostor,

kjer lahko prenoči. Ko je starka zjutraj pogledala po beraču, je videla, da je ponoči umrl.

Prve črešnje.

(Krško, V. 4.)

Stanko še ni hodil v šolo. Posebno rad je imel črešnje. Nekoč je zagledal na drevesu rdečo črešnjo. Hitro spleza na njo. Odtrgal je črešnjo in jo je hotel ponesti materi. Stanko ni mogel splezati s črešnje. Začel je glasno jokati. Potem je prišel starejši brat in mu je pomagal z drevesa.

Berač.

(Krško, V. 4.)

Bil je zelo bogat človek. Imel je veliko posestvo, ki mu je donášalo mnogo denarja. Nekega dne je kupil pipo, katero je imel najrajši. Bil je prevzet. Namesto da bi šel k službi božji, je vzel pipo, jo nabasal s tobakom in prižigal s petakom ali desetakom. Petakov in desetakov je počasi zmanjkalo. Prodal je posestvo. Kmalu je tudi tistega denarja zmanjkalo. Prišlo je tako daleč, da je moral prijeti za beraško palico. Tako je postal berač.

Berač.

(Krško, V. 6.)

Pred davnim časom je živel v nekem kraju krepak mladenič. Ta je bil poklican na vojsko. Vojska je trajala več let. V bitki se je hrabro bojeval. Dolgo časa se je srečno branil sovražnih krogel. Proti koncu vojske mu je krogla odtrgala desno roko. Moral je iti v bolnišnico, da bi tu ozdravel. V bolnišnici je ležal več tednov, a ozdravil ni popolnoma — odrezali so mu desno roko. Delati ni mogel več. Ni si mogel nič zaslužiti. V tej veliki zadregi je moral

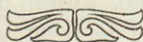
prositi. Tako je postal berač. Ljudje so ga zasramovali in zaničevali. Nihče ga ni tolažil, ko je vendar tako nedolžno postal tak ubožec. Marsikateri mu je še privoščil, da se mu je zgodila ta nesreča. Nekoč je hudo zbolel. Smrt ga je rešila nesrečnega življenja.

Berač.

(Krško, V. 6.)

V neki vasici je živel zelo premožen mož s svojo družino. Imel je mnogo denarja in posestev. Zato je bil zelo ošaben. Za cerkev ni maral popolnoma nič. Ako je prišel k njemu berač, ga je vedno zapodil. Kmalu je umrla možu žena. Otroci so dorasli in šli po svetu. Sedaj je mož ostal čisto sam. Začel je hoditi po gostilnah. Dan za dnem se ga je videlo v gostilni. Kadar se je zbralo več mož, so začeli igrati. V začetku je imel srečo in je vedno dobival. Zato je postal vedno drznejši v igri. Spravil si je res že mnogo denarja. Nekoč je zopet igral zelo visoko in je izgubil. Igral je pa le še vedno dalje. Mislil si je, da mora zopet dobiti. Zakopal se je v dolgove in jih ni mogel plačati.

Čez nekaj mesecev so mu prodali vse posestvo. Ostala mu je le še revna bajtica. Kmalu so mu prodali še to. Med tem časom se je tudi postaral in ni mogel delati. Povpraševal je po svojih otrokih, toda nihče ni vedel za nje. Ker ni imel več premoženja, ne zaslužka, je moral beračiti. Kar so mu dali dobri ljudje, od tega je živel. Večkrat se je spominjal svoje ošabnosti v mladosti in se je bridko kesal. Nekoč pozimi so ga našli zmrzlega.

Dodatek.

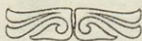
Na višji stopnji morejo učenci domače spisne naloge tudi ilustrirati. Učenec, ki zna dobro risati, ne bo svojega mlinčka le popisal, ampak ga tudi nariše. Popise krajev in izletov ilustrirajo učenci z razglednicami.

Primernih slik se nahaja dovolj v ilustriranih listih, zlasti mladinskih. Uporabljati pa se dajo tudi razna učila, ceniki, reklamni lepaki itd.

Opozoriti moram na neko vrsto spisnih nalog, o katerih se doslej — vsaj kolikor je meni znano — še ni pisalo.

Učencem pokažemo kako sliko in jim velimo, naj napišejo primerno besedilo. Pri prvih nalogah jim nekoliko pomagamo, pozneje pa delajo popolnoma samostojno. Dobro je, da je slika brez naslova. Da take naloge učence zelo vesele, mi ni treba poudarjati.

Uredn.

Berač z leseno ного.

(Krško, V. 4.)

Nekega dne je prišel v mesto berač. Imel je leseno ного. Bil je v vojski. Krogla ga je zadela v ного. Nogo so mu odrezali. Dobil je lajno in hodil od kraja do kraja. Pred vsako hišo se je ustavil in vrtel lajno. Otroci so se zbirali okolo njega. Celo mati je prihitela z najmanjšim detetom v naročju poslušat. Otroci so veselo hiteli k materi, prosili so za kak vinar. Dali so denar beraču. Še najmanjši otrok je dal dva vinarja. Berač je nastavil klobuk, otroci so metali denar vanj. Ko je berač odšel, so otroci veselo poskakovali.

Usmiljeni otroci.

(Krško, V. 7.)

Pred davnim časom je živel mlad vojak. Ta čas se je začela vojska. Tudi on je moral iti. Nekoliko časa se je hrabro bojeval in bil zdrav. Kar mu prileti krogla v ного in ni mogel več vstati. Vojaki ga hitro zanesejo v bolnico in pošljejo po zdravnika. Ležal je več tednov v postelji. Končno so mu morali ного odrezati. Ko je malo ozdravel, je šel v svojo domovino. Doma so ga vsi obžalovali, ker ni mogel hoditi in nič delati. Vsem se je smilil, pa mu niso mogli pomagati. Moral je iti po svetu in si pri drugih ljudeh strehe prositi. Kupil si je lajno in potoval od vasi do vasi, od kraja do kraja. Tako je prišel nekoč v vas, kjer so ga vsi poznali in se ga tudi usmilili. Hitro so tekli v hišo k staršem in jih prosili za denar. Ko povedo, čemu jim bo, ga jim dado. Otroci z veseljem nesejo dar beraču. Drugi otroci pa gredo domu, prosit strehe za ubogega berača. Tako so otroci pomagali revežu. Ko je drugo jutro odšel, se je zahvalil, otroci pa so žalostno gledali za njim. To so bili dobri n usmiljeni otroci.

Stara mamica in Anica.

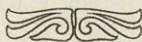
(Krško, V. 6.)

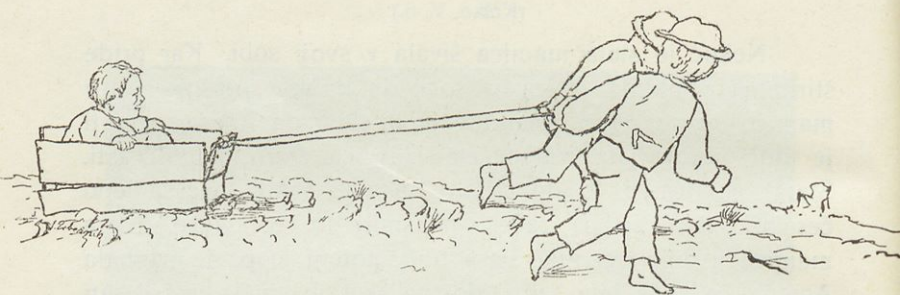
Nekoč je stara mamica šivala v svoji sobi. Kar pride štiriletna vnukinja Anica v sobo in ljubko sprašuje staro mamico razne stvari. Mamica je imela rada Anico, zato ji je tudi odgovarjala. Kar se zmisli Anica, staro mamico česati. Stara mamica ji je dovolila. Anica je nekoliko časa lepo česala, potem je pa začela neusmiljeno vleči lase. Stara mamica je bila nekoliko časa tiho, potem je pa le nagnala Anico. Anica je bila zelo žalostna, ker ni smela več česati stare mamice.

Stara mamica in vnukinja.

(Krško, V. 4.)

Nekega dne so rekli stara mati svoji vnukinji, da jih naj splete. Vnukinja Anica vzame glavnik in gre spletat mater. Mati so se prijazno pogovarjali z Anico. Mati so bili že jako stari. Imeli so očala pri šivanju. Okolo vratu so imeli ruto. Sedeli so na stolu, da jih je Anica lažje spletala. Vedno jih je gledala in gladila, da bi jih lepše spletla. A nazadnje jih je spletla po stari navadi. Ko so bili spleteni, je tekala Anica okolo njih in jih veselo ogledovala.

Čudna vožnja.

(Krško, V. 4.)

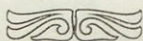
Francek in Jožek sta rekla svojemu mlajšemu bratcu, če se hoče peljati. Bratec jima odgovori: „Da, če me bosta peljala v tistem zabojčku, ki je doma.“ Hitro tečeta Francek in Jožek domov. Tam poiščeta oni zabojček, privežeta mu vrv in ga vlečeta k bratcu. Mlajši bratec se vsede vanj in zakriči: „Gijo“. Francek in Jožek poskočita, zabojček se prevrne, bratec pa pade iz njega. Močno se potolče. Doma je čakala Francka in Jožka za to predrzno vožnjo brezova šiba.

Kako sta Jožek in Francek voziček prevrnila?

(Krško, V. 6.)

Bil je lep spomladanski dan. Francek in Jožek sta se dogovorila, da bosta prosila mater, če bosta smela na travnik. Zjutraj zgodaj sta vstala in naredila vse, kar je bilo potrebno. Ko sta vse dogotovila, sta prosila mater, ako smeta na sosedov travnik. Rekla sta, da bosta vzela voziček in majhnega Stanka s seboj, da se bodo vozili. Mati so privolili. Dečka sta poskočila od veselja ter šla po voziček in Stanka, da ga peljata na travnik. Ko sta dospela na vrh travnika, sta se obrnila in veselo tekla v dolino. To sta večkrat po-

navljala. Ko pa je v vaški cerkvi zazvonilo poludne, sta hitro tekla navzdol; med potjo se je spodtaknilo Jožetu, voziček se je prevrnil. Stanko pa je padel ravno z glavo na kamen. Malo je manjkalo, da se ni ubil. Jožek in Francek sta pobrala Stanka in hitela z velikim krikom domov. Mati je vsa prestrašena hitela naproti. Ko je videla, da ima Stanko vso pobito glavo, je vprašala, kaj se je zgodilo. Jožek je vse povedal. Mati pa je hitro zmočila brisačo ter obvila Stanku glavo. Jožek pa Janezek sta bila tepena. Ta dan sta si zapomnila za vse življenje.

Mladi risar.

(Krško, V. 4.)

Nekoč sta se igrala dva dečka, ki sta se imela zelo rada. Bila sta brata. Tonček je hodil že v šolo, Ivanček je bil pa doma, ker je nosil še krilce. Popoldne je sedel Ton-

ček na stolu, razkrit in bos. Na kolenih je imel tablico. Pritekel je Ivanček in mu je nastavil roko. Tonček ga je prijel za roko, mu raztegnil prste in vlekel s kamenčkom od prsta do prsta. Ko je bila podoba roke gotova, je debelo gledal in se smejal. Na licu so se mu naredile jamice. Od veselja je poskočil in zavriskal, ker je videl svojo roko narisano.

Mladi risar.

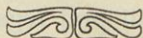
(Krško, V. 4.)

Tonček je hodil v drugi razred. Njegov mlajši bratec Vilko je imel še krilce. Nekega dne, ko ni imel Tonček popoldne šole, je vzel svojo tablico in je na njo risal. Kmalu pride Vilko. Ta mu reče: „Tonček, nariši mojo roko!“ Tonček mu odgovori: „Pojdi sem!“ Vilko gre k njemu in dene roko na tablico, Tonček mu pa riše. Nato pridejo mati v sobo. Pogledajo umetno risbo in rečejo: „No, le nariši mu lepo roko, mladi risar!“

Mladi risar.

(Krško, V. 7.)

Belčevi otroci so bili kaj pridni. Vedno so se lepo doma igrali. Posebno priden je bil Ivko, ki je hodil že v drugi razred ljudske šole, in njegov bratec, štiriletni Dragec. Ta je vedno stal pri Ivku in se hotel učiti. Neki četrtek, ko Ivku ni bilo treba iti v šolo, je poklical Dragca ter mu rekel, naj gre k njemu, da bosta risala. In res, mladi Dragec je hitro pritekel ter položil svojo nežno ročico na Ivkovo tablico. In mladi risar mu je narisal njegovo ročico. Potem sta še narisala konjičke, razne možice in druge igrače. Tako sta se ves dopoldan igrala v sobi. Popoldne pa sta šla na vrt ter skakala in trgala pisane rožice. Nad Ivkom in Dragcem so imeli mati res posebno veselje.

Bolni deček.

(Krško, V. 4.)

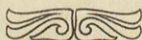
Sosedov Tonček je zelo rad jedel sladkor. Večkrat so ga mati opominjali, rekoč: „Tonček, ali ne veš, da od sladkorja bolijo zobje?“ Deček pa ni nič maral. Ali kazen mu je bila kmalu za petami. Bilo je na Sv. Miklavža večer. Tonček se je zelo veselil prej tega večera. Ponoči je začel

stokati, da mu je vroče, pa ni bilo nič res. Stokal je zato, da bi videl, kaj mu je Sv. Miklavž prinesel. Potihoma se splazi iz postelje in gre k mizi. Ko zagleda pol krožnika slaščic, zagradi polno pest slaščic in gre nazaj. Ko je zjutraj vstal, ni mogel zajtrkovati. Mati ga vprašajo, kaj mu je. Deček odgovori, da ga zob boli. Mati reko: „Prav ti je, zakaj me nisi ubogal.“ Deček pa je bil zmiraj žalosten. Prišel je Božič. Oče so mu postavili drevo. Deček pa je sedel z obvezano glavo pri božičnem drevesu. Rad bi pokusil slaščice, katere je imel tako rad. Zob ga je tako hudo bolel, da še ust ni mogel odpirati. Ponoči mu je odleglo.

Žalosten Sveti večer.

(Krško, V. 6.)

Janezek je imel navado, da je grizel orehe in lešnike z zobmi. Mati so ga večkrat opominjali in mu rekli, da to škoduje zobem. A Janezek ni ubogal. Približal se je božični večer in mati so naredili otrokom božično drevesce. Na drevo so obesili veliko slaščic. Otroci so že komaj čakali, da bi prišel Sveti večer in bi dobili kaj z drevesca. Najbolj se je veselil Janezek, ker je bil zelo sladkosneden. Ko je prišel zadnji dan pred Božičem, so bili vsi otroci zelo veseli, samo Janezek je hodil klaverno okrog. Bolel ga je zob. Mislil je, da bo že bolje, toda proti večeru mu je bilo še huje. Ko so drugi otroci veselo pregledovali darila in jedli slaščice, je Janezek žalostno sedel na stolu pred božičnim drevescem in na tihem obljubil, da bo zanaprej bolj varoval svoje zobe.

Kazalo.

I.

	Stran
Najlepši dan v počitnicah	5
Solske počitnice	5
Počitnice	6
Trgatev	6
Veselje na paši	7
Zjutraj na paši	7
Vernih duš dan	8
Na vernih duš dan	8
Kako je bilo letos o Vseh svetih?	9
Miklavžev večer	9
Sv. Miklavž	10

II.

Pozimi	12
Zimski dan	12, 13
Prvi sneg	13
Na saneh	14
Na ledu	14
Ko smo klali?	15
Kako sem delal jaslice?	15
Kako sem delala jaslice?	16
Jaslice	16
Moje jaslice	16
Božični večer	17
Kako smo praznovali Sveti večer?	17
Kaj sem delal na Sveti večer?	18
Sveti večer	18
Na Novega leta dan	19
Pustni torek	19
Svečan	19

III.

Stran

Sušec	20
Pomlad	20
Prvi pomladanski dan	21
Pomlad v gozdu	21
Naš kmetič v zgodnji pomladi	21
Kaj mi je povedala pomladanska sapica?	22
Na cvetno nedeljo	23
Veliki petek	24
Zakaj se veselim velikonočnih praznikov?	25
Kako sem preživel velikonočne počitnice?	26

IV.

Kres	27
Praznik sv. Rešnjega Telesa	27
O nevihti	28
Nevihta	28, 29
Slovo ob sklepu šolskega leta	29

V.

Naš pes	30, 31
Pubi	30
Sosedov pes	31
Mesarjev pes	32
Naš Pagat	32
Naš maček	32
Moj maček	33
Moja mačka	33
Naše mlade mačice	33, 34
Moja ovčica	34
Moji zajčki	34
Moja piška	35
Koklja in piščeta	35
Krt	35
Zakaj so ptice naše prijateljice?	36

VI.

Naša hruška	37
Črešnja	37

VII.

Moj mlinček	38
Moja gugalnica pri gozdu	38
Moj vrtec	39

	Stran
Šolski vrt	39
Naš šolski vrt	39
Naša vas	40
Raka	40
Moj domači kraj	41
Ob našem potoku	41
Kaj pripoveduje potoček pastirju ?	42
Moja pot v šolo	42, 43
Naš izprehod	43
Spomin na Štajersko	43
Spomin na Brezje	44
Nedeljski izprehod	44
Izlet v Rajhenburg	45
Vesela vožnja	45
Izlet na vas Vrh	46
Izlet k Sv. Duhu	46
Šolski izlet v Zagreb	47
Potovanje v Gorico	48

VIII.

Deževje	50
Povodenj dne 6. aprila 1908.	50
Povodenj	51
Veliki požar	51
Požar	51

IX.

Moj prvi šolski dan	52
Cepljenje koz	52
Prvič na sejmu	53
Sejem na Rovišču	53
Raški sejem	53
Sejem	54, 56
Jurček na sejmu	54, 55
Smrt moje sestrice	56
Moj bolni bratec	56, 57
Moja bolna mamica	58
Očetov god	58
Moj god	59
Moj oče zopet doma	59
Moje sanje	59
Bolezen v naši vasi	60
Moja prva nesreča	60, 61
Potovanje k severnemu večnemu ledu	61
Predavanje v risarski dvorani	61
Štiridesetletnica gospoda nadučitelja	62
Nadučiteljeva štiridesetletnica	62

X.

	Stran
Kaj bi bil rad?	64
Česa želiš najbolj?	64, 65
Česa želim najbolj?	64
Česa si želim najbolj?	65

XI.

Moje prve hlače	66
Ne dražite psov!	66, 67, 68
Ne igray se z orožjem!	68
Ne igrajte se z orožjem!	68, 70
Lenega čaka strgan rokav, palca beraška, prazen bokal	69
Prve črešnje	69, 71
Berač	70, 71, 72
Dodatek	73

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIILNICA

00000481861

